

PUBLICACIONES DE LA JUNTA DE CIENCIAS
NATURALES DE BARCELONA — 1924

Trabajos del Museo de Ciencias
Naturales de Barcelona

Vol. X

N.º 3

MALACOLOGIA
DE LES ILLES PITIUSES

PER

A. BOFILL I POCH i J. B. DE AGUILAR-AMAT

(JULIO DE 1924)

MUSEO DE CIENCIAS NATURALES
BARCELONA

MALACOLOGIA
DE LES ILLES PITIUSES

MALACOLOGIA DE LES ILLES PITIUSES

PER

A. BOFILL I POCH I J. B. DE AGUILAR-AMAT

Les illes Pitiuses constitueixen la part més occidental del arxipèlag balear i estan situades entre el 38° 50' 40" i 39° 6' 22" latitud N., i els 1° 22' 50" i 1° 43' 15" al E. del meridià de Greenwich. Aquestes illes semblen ésser l'extrem més oriental de la serralada de la península Ibèrica que, passant per Serra Sagra, termina en el Cap de Sant Martí i el Cap de la Nau, en la província d'Alacant. Aquest cap dista únicament uns 85 kilòmetres dels illots més occidentals que rodegen la illa d'Eivissa, que dista 138 milles del cap de Tenez de la costa N. d'Àfrica, i la mínima distància entre la gran illa de Mallorca i Eivissa és de 45 milles.

Les Pitiuses són dues illes principals: la d'Eivissa i la de Formentera, situada al S. E. d'aquella, de la que dista tant sols dues milles i mitja, i amb la que sembla estar enllaçada per els illots *Negres*, els *Porcs* i la illeta del *Empalmadó*, illots que, junt amb una sèrie d'esculls, formen nombrosos petits freus, dels quals, el més important és el *Canal Gran*.

La forma general de la illa d'Eivissa és la d'un paralelògram orientat de N. E. a S. W. i el seu perímetre és d'uns 170 kilòmetres. Partint de la capital, situada al S. E. de la illa i seguint la costa, es troba la *Illa Grossa* on hi ha el far *Botifoc*, i després el *Cap Martinet*, que tanca envers l'Est la *Cala Talamanca*; segueix la

costa cap al N. E. fins al *Cap Llibrell*, promontori que avança amb direcció E. i en quin extrem s'hi troba l'escull del mateix nom. Rodejant aquest cap, hi ha la *Cala Llonga* tancada al N. per la *Punta Roja*.

Passats els espadats de la muntanya *Fita*, es troba la platja de *Santa Eulàlia*, on desemboca el riu del mateix nom, i la costa s'encorva cap al E., terminant en la *punta Arabí*, enfront de la qual es troben la *illa* i la *llosa de Santa Eulàlia* i la *illa Rodona*.

Segueix després la costa en direcció general N. E., formant les cales *Canà*, *Nova*, *Llenya* i *Boix*, fins arribar al *Cap Roig* i a la *Punta Valls*, enfront dels quals hi ha la *illa Tagomago*.

Després de la *Punta Valls*, s'inclina la costa cap al N. W. formant la platja del *Figueral*, enfront de la qual hi ha la *illa de l'Hort*, la *llosa del Figueral* i els esculls *Negres*. A l'extrem N. de la platja del *Figueral* hi ha la *Cala Sant Vicens*, d'on surt el cable telegràfic de Mallorca.

Ve després, avançant cap al E., la *Punta Grossa*, amb el seu far, i la *Punta Jonc*, des d'on la costa es dirigeix d'un modo general cap al W. fins al port de les *Caletes* dominat per l'atalaia de *Sant Vicens* (alt. 303 m.). En aquest tros de costa es troben el *Escullet*, les *Formigues*, i l'*escull del Pas*. El port de les *Caletes* està tancat al W. per la *Punta Nin del Corb*, a partir de la qual pren la costa la direcció cap al N. formant la *Cala Serra*, les *puntes d'En Serra*, *Moscarte* i *Galera*, que tanca la *Cala Portinatx*, limitada vers al W. per la *Punta Marès*, des de la qual la costa es dirigeix al W. formant la *Cala Charraca* tancada per la punta del mateix nom.

Segueix després el *Cap Blanc* i la *illeta Caldés*, i on troba després el port de *Sant Miquel*, quina entrada està dominada al W. per el *Cap Bernat*.

S'arriba després a la *illa Murada*, la *punta de la Creu*, al *Cap Rubió* i a la gran cala d'*Eubarca* amb el cap del mateix nom, des del qual la costa s'inclina més al cap S. W., i segueix per la *Punta*

Torretes, les illes *Margarita*, el *Cap Negrete* i el *Cap Nonó* on la costa pren decididament la direcció S. i, passant per la *Punta La Foradada*, la *Cala Salada*, la *Punta Galera*, el *Cap Negret* i el *Cap Blanc*, arriba al port de *Sant Antoni*, a partir del qual la costa pren la direcció W. seguint per la *Punta Chinchó*, la *Punta Corral*, el port *Torrent*, la *Cala Bassa* i la *Punta de Torre Rovira*, que tanca cap al W. la *Cala Roja*.

Des d'aquesta punta, la costa va directament al S., tenint al seu enfront les illes *na Bosc*, *Cunillera*, *Espartar* i *Bledes*, seguint per la *Punta del Embarcador* i les cales *Codolà*, *Corral*, *Tarida* i *Molins*, i terminant en el *Cap Jueu*, enfront del qual hi ha alguns esculls i les illes *Vedrà* i *Vedranell*.

Del cap *Jueu* s'encorva la costa fins al *Cap Llentrisca*, terminació d'un promontori dirigit al S., i a partir del qual pren la direcció E., passant per el *Cap Negret* i el *Roig*, a quina proximitat es troben les *Illetes* i que està tancat per la *Punta del Port Roig*.

Venen després les *Cala* i *Punta Jundal* i la platja del *Codolà*, dirigida cap el S. E., i la platja de les *Salines*, a la que segueixen cap al S. els espadats del *Cap Falcó* i de la *Punta Rama*, extrem W. del promontori que termina al E., per la *Punta Portes* i en el que es troba la platja *de la Canal*.

Després de la punta *Portes* puja la costa cap al N. i, després de passar per la muntanya del *Corb marí* (alt. 159 m.), s'arriba a la platja d'*En Bossa* i, passada la *Punta Mata*, s'arriba al port d'*Eivissa*.

La illa de *Formentera* que, com queda dit, pot considerar-se com una prolongació meridional de la d'*Eivissa*, està formada per dos macius allargats en direcció contrària i units entre ells per una llengua de terra baixa formada per aluvions moderns.

El més occidental, de poca altitud a la seva part N., sembla continuar la illa del *Empalmadó* en la *Punta dels Trocados*, que té

una direcció N. - S. Seguint el litoral occidental, es troben les illes *Pouet* i *Rodona* i la platja de les *Salines* que s'incurva en direcció S. W. formant la *Cala Sabina*, en quina platja es troben, en comunicació amb el mar, l'*estany Pudent* i l'*estany Peix*. La dita cala Sabina està limitada al W. per la *punta Pedrera* des de la qual s'inclina la costa més cap al S. W. fins a la *torre Gabina*, a partir de la qual es dirigeix més francament al S. fins arribar a la *cala Sahona*.

De l'esmentada cala surten en direcció al W. els espadats septentrionals de la *punta Rasa*, des de la qual es dirigeix al S. fins al cap *Berberia*, extrem el més meridional de l'arxipèlag balear.

La costa pren llavors una direcció N. E. fins a la *punta Anguila* on, amb una gran curva, comença la platja de *Mitjorn* o sia el litoral meridional de la ja esmentada llengua de terra.

A l'extrem d'aquesta platja es troba la *Mola de Formentera* que s'alça a 192 metres sobre el nivell del mar, i quins espadats comencen a la *punta Grava*, segueixen en direcció E. fins a la *punta Roja*, prenent allí la direcció N. E. fins al far de *Formentera* i, seguint cap al N. W. fins a la *punta de la Creu*, des d'on es dirigeix cap al S. W. fins a trobar la platja de *Tramontana*, la costa es dirigeix cap al N. fins a la *punta Prima* des d'on inclina cap al N., altra vegada, formant el litoral oriental dels *Trocados*.

A l'orient de la illa de l'*Empalmadó* i enfilant el Gran Canal, hi ha la illa de l'*Espardell* i el illot *Espardelló*.

De la Sabina surt el camí que puja a Sant Francesc (52 m. sobre el nivell del mar), i d'aquesta ermita surten dos camins: un que porta al torreó de Cap Berberia i un altre que, seguint al llarg de l'unió dels dos macius, passa per la Mola, per l'ermita de Nostra Senyora del Pilar i termina en el far Formentera.

EXPLORADORS

Semper.
Joaquim Maluquer.
Lluís Salvador.
E. Gros.
P. Font Quer.

BIBLIOGRAFIA

- (1) 1817. Cuvier, G.—Mémoires pour servir à l'histoire et à l'anatomie des Mollusques. Paris.
- (2) 1859. Luis Salvador.—Die Balearen. In Wort und Bild geschildert. I Band. Die Alten Pityusen. Leipzig.
- (3) 1862. Dohrn, H. i Heynemann, F. D.—Zur Kenntnis der Molluskenfauna der Balearen: in Malakozoologischer Blätter.
- (4) 1867. Hidalgo, J. G.—Catalogue des Mollusques testacés marins des côtes de l'Espagne et des îles Baléares: in Journal de Conchyliologie. Paris.
- (5) 1869. Hidalgo, J. G.—Description de deux nouvelles espèces d'Helix d'Espagne, in: Journal de Conchyliologie. Paris.
- (6) 1870-1890. Hidalgo, J. G.—Moluscos de España, Portugal y las Baleares. Madrid.
- (7) 1871. Kobelt, W.—Catalog der im europäischen Faunengebiet lebenden Binnenconchylien. Kassel.
- (8) 1873. Barceló, F.—Moluscos terrestres y de agua dulce de las islas Baleares y catálogo metódico de los mismos. Revista Balear de Literatura, Ciencias y Artes. Palma.
- (9) 1875. Hidalgo, J. G.—Catálogo iconográfico y descriptivo de

- los Moluscos de España, Portugal y las Baleares. Madrid.
- (10) 1876. Barceló, F.—Nuevos apuntes para la Fauna Balear. Catálogo de los Reptiles y de los Moluscos terrestres y de agua dulce observados en las islas Baleares. Palma.
- (11) 1876. Pfeiffer, L.—*Monographia Heliceorum viventium*. Cassel.
- (12) 1876. Westerlund, C. A.—*Faunae europaeae Molluscorum extramarinorum Prodrumus*.
- (13) 1877. Kobelt, W.—Zusatze und Berichtigungen zu meinem Catalog der im europaischen Faunengebiete lebenden Binnenconchylien.
- (14) 1877. Kobelt, W.—In Rossmässler *Iconographie*, V.
- (15) 1878. Hidalgo, J. G.—Catalogue des Mollusques terrestres des îles Baléares, in: *Journal de Conchyliologie*. Paris.
- (16) 1883. Hidalgo, J. G.—Description de deux espèces nouvelles d'*Helix*, in: *Journal de Conchyliologie*. Paris.
- (17) 1884. Bergh, R.—Report on the Nudibranchiata collected by H. M. S. Challenger, during the year 1873-1876.
- (18) 1884. Bourguignat, J. R.—Histoire des Mélianiens du système européen, in: *Annales de Malacologie*. Paris.
- (19) 1886-1890. Luis Salvador.—Las Baleares. Las Antiguas Pitiusas, traducción de S. Palacio y F. M. de los Herreros.
- (20) 1887. Tryon, G. W.—*Manual of Conchology*. 2 nd. Series, III.
- (21) 1888. Bofill, A.—Catálogo de la Colección conquiliológica que fué de don Francisco Martorell y Peña. Barcelona.
- (22) 1889. Westerlund, C. A.—*Fauna der in der palaearktischen Region lebenden Binnenconchylien*. II. Berlin.

- (23) 1889-1893. Carus, J. V.—Prodromus Faunae mediterraneae. Stuttgart.
- (24) 1905. Caziot i Fagot, P.—Etudes sur quelques espèces de la région circa-méditerranéenne, in: Feuille des Jeunes Naturalistes. Paris.
- (25) 1909. Pérez Cabrero.—Ibiza. Guía del Turista.
- (26) 1917. Hidalgo, J. G.—Fauna malacològica de España, Portugal y Baleares. Madrid.
- (27) 1918. Bofill, A.—Moluscos ingressats en el Museu des del 1 de juliol de 1917, in: Anuari Junta Ciències Naturals de Barcelona. Barcelona.
- (28) 1921. Font Quer, P.—Estudi fitogeogràfic de la garriga litoral de l'occident de Catalunya, in: Butlletí Institució Catalana d'Història Natural.

LLISTA DE LES ESPECIES ESMENTADES EN LES ILLES PITIUSES

Posem a continuació de cada forma de què fem esment en aquest paràgraf, un número que correspon als que precedeixen a cada un dels treballs citats en el paràgraf anterior ("Bibliografia").

Helix candida.—2, p. 15.

Leucochroa candidissima Drap.—3, p. 101; 15, p. 218; 24, p. 3.

Helix candidissima Drap.—10, p. 14; 19, p. 33.

H. variabilis Drap.—3, p. 102; 15, p. 226.

H. (Xerophila) variabilis Drap., var. *depressa*.—27, p. 212.

H. (Xerophila) lauta Lowe.—27, p. 213.

H. (Xerophila) lauta Lowe, var. *depressa*.—27, p. 213.

H. cespitum Drap.—15, p. 226.

H. (Helicella) cespitum Drap.—27, p. 213.

- H. submeridionalis* Bgt.—15, p. 226.
- H. (Candidula) striata submeridionalis* Bgt.—27, p. 214.
- H. caroli* D. & H.—3, p. 107; 10, p. 15; 15, p. 236; 21, p. 44; 22, p. 237.
- H. (Candidula) caroli* D. & H.—27, p. 214.
- H. (Candidula) caroli* D. & H., var.—27, p. 214.
- H. cisternasi* Hid.—9, làm. 41, figs. 470-472; 16, p. 57, làm. 2, fig. 4; 20, p. 259; 22, p. 259.
- H. ebusitana* Hid.—5, p. 19; 7, p. 35; 8, p. 30; 9, p. 195, làm. 24, figs. 255-257; 11, p. 237; 12, p. 99; 13, p. 23; 14, p. 19; 15, p. 225; 20, p. 251; 21, p. 45; 22, p. 407.
- H. (Candidula) ebusitana* Hid.—27, p. 213.
- H. (Candidula) ebusitana*, var. *maxima*, *perviè umbilicata*.—27, p. 213.
- H. pyramidata* Drap.—15, p. 228.
- H. (Trochula) conica* Drap.—27, p. 214.
- H. terrestris* Chemn.—3, p. 106; 15, p. 228.
- H. (Trochula) terrestris* Chemn.—27, p. 214.
- H. (Trochula) terrestris* Chemn., var. *subscalariformis*.—27, p. 214.
- H. (Trochula) terrestris* Chemn., var. *hypozona*.—27, p. 214.
- H. (Cochlicella) conoidea* Drap.—27, p. 214.
- H. solitaria* Poir.—3, p. 108.
- Bulimus solitarius* Poir.—15, p. 240.
- H. (Cochlicella) barbara* L.—27, p. 214.
- Bulimus acutus* Müll.—15, p. 240.
- Helix lenticula* Fér.—3, p. 102; 10, p. 15; 15, p. 228.
- H. (Caracollina) lenticula* Fér.—27, p. 211.
- H. splendida* Drap.—15, p. 224.
- H. aspersa*.—2, p. 15; 19, p. 33.
- H. aspersa* Müll.—15, p. 219.
- H. (Cryptomphalus) aspersa* Müll.—27, p. 216.
- H. punctata* Müll.—15, p. 220; 21, p. 49.

- H. (Archelix) punctata* Müll.—27, p. 216.
H. lactea.—2, p. 15, 3, p. 108; 19, p. 33.
H. lactea Müll.—15, p. 219.
H. lactea, var. *punctata*.—3, p. 108.
H. vermiculata Müll.—3, p. 108, 15, p. 221.
H. (Eobania) vermiculata Müll.—27, p. 216.
H. (Eobania) vermiculata Müll., var. *subfasciata* Req.—27, p. 216.
H. (Eobania) vermiculata Müll., var. *concolor* Crist. & Jan.—27, p. 216.
H. (Eobania) vermiculata Müll., var. *castanea*.—27, p. 216.
H. companyonii Aleron.—3, p. 108.
H. companyonii Aleron.—10, p. 14.
H. (Macularia) companyonii Aleron, var. *major*.—27, p. 216.
H. minoricensis Mittre, var. β Hid.—15, p. 223.
H. (Macularia) minoricensis Mittre.—27, p. 216.
H. (Macularia) minoricensis Mittre, var.—27, p. 216.
H. pisana.—2, p. 15; 3, p. 108; 19, p. 33.
H. pisana Müll.—15, p. 224.
H. (Euparypha) pisana Müll.—27, p. 212.
Pupa granum Drap.—15, p. 241.
P. (Granopupa) granum Drap.—27, p. 217.
Clausilia sp.—19, p. 33.
Cl. bidens, var. *virgata* Crist. Jan.—15, p. 342.
Cl. (Papillifera) virgata Jan.—27, p. 218.
Bulimus decollatus L.—15, p. 239.
Rumina decollata L.—27, p. 217.
Ferussacia folliculus Gron.—15, p. 241; 27, p. 217.
Lymmaea (Galba) truncatula Müll.—27, p. 219.
Physa sp.—19, p. 32.
Ph. (Physa) acuta Drap.—27, p. 219.
Planorbis (Paraspira) spirorbis L.—27, p. 219.
Alexia myosotis Drap.—15, p. 244.

- Glaucus hexapterigi*us.—1, p. 12.
Gl. atlanticus Forst.—17, p. 10.
Murex brandaris L.—26, p. 455.
M. trunculus L.—26, p. 459.
M. (Phyllonotus) trunculus L., var. *conglobata* Micht.—27, p. 201.
M. (Ocinebra) blainvillei Payr.—27, p. 201.
M. aciculatus Lk.—26, p. 454.
Pisania maculosa Lk.—26, p. 561.
*Pollia orbigny*i Payr.—26, p. 566.
Cancellaria similis Sow.—6, p. 7; 26, p. 189.
C. similis Phil.—23, p. 412.
Fusus syracussanus L.—26, p. 328.
Euthria cornea L.—26, p. 319.
Fasciolaria lignaria L.—6, p. 4; 26, p. 320.
F. lignaria Phil.—23, p. 404.
Nassa mutabilis L.—26, p. 474.
N. (Telasco) costulata Ren.—27, p. 203.
N. cuvieri Payr.—26, p. 471.
Neritula donovani Risso.—27, p. 203.
Purpura haemastoma Lk.—23, p. 388.
Columbella rustica L.—26, p. 257.
C. rustica L., var.—27, p. 204.
Mitrella scripta L.—26, p. 436.
Conus mediterraneus Hwass.—6, p. 4; 26, p. 258.
C. mediterraneus Brug.—23, p. 430.
C. (Cheliconus) mediterraneus Brug.—27, p. 205.
Clathurella linearis Mtg.—26, p. 251.
Cl. reticulata Ren.—26, p. 253.
Lachesis minima Mtg.—26, p. 367.
Mitra ebenus Lk.—27, p. 204.
M. cornicula L.—26, p. 430; 27, p. 203.
M. tricolor Gm.—26, p. 432.

- M. (Pusio) tricolor* Gm.—27, p. 204.
Mitrolumna olivoidea, var. *granulosa* Mts.—27, p. 204.
Marginella miliaria L.—26, p. 423.
M. (Gibberula) miliaria L.—27, p. 204.
M. secalina Phil.—23, p. 410; 26, p. 424.
M. exilis Gm.—4, p. 96.
Cypraea lurida L.—6, p. 3; 23, p. 370; 26, p. 275.
C. spurca L.—6, p. 9; 23, p. 370; 26, p. 276.
C. pulex Gray.—6, p. 14; 23, p. 371.
Trivia pulex Gray.—26, p. 705.
Natica (Naticina) alderi Forb.—27, p. 204.
Cerithium vulgatum Brug.—26, p. 224.
C. vulgatum, var. *hirta* B. D. D.—27, p. 205.
C. vulgatum, var. *repanda* Mts.—27, p. 205.
C. vulgatum, var. *tuberculata* Phil.—27, p. 205.
C. rupestre, var. *attenuata* B. D. D.—27, p. 205.
C. rupestre, var. *minor* B. D. D.—27, p. 205.
C. rupestre, var. *plicata* B. D. D.—27, p. 205.
Bittium reticulatum Da Costa.—26, p. 168; 27, p. 206.
B. jadertinum Brus.—26, p. 167.
Melanopsis etrusca Villa.—18, p. 104.
M. dufourei.—19, p. 32.
M. maroccana Bgt.—27, p. 206.
M. maroccana Chemm. (forma).—28, p. 79.
Littorina neritoides L.—4, p. 385; 26, p. 393.
L. neritoides Phil.—23, p. 350.
L. (Melaraphe) neritoides L.—27, p. 206.
Rissoa variabilis Mhfld.—26, p. 614.
R. decorata Phil.—26, p. 603.
R. ventricosa Desm.—26, p. 614.
R. auriscalpium L.—26, p. 603.
R. monodonta Biv.—26, p. 609.

- R. violacea* Desm.—26, p. 615.
Alvania violacea Desm.—27, p. 207.
A. cimex L.—26, p. 123; 27, p. 207.
A. lineata Risso.—26, p. 127.
Bythinia leachi Shepp.—27, p. 206; 28, p. 179.
Truncatella truncatula Drap.—15, p. 243.
Neritina viridis L.—26, p. 498.
Astraliium rugosum L.—26, p. 156.
Phasianella pullus L.—26, p. 548.
Ph. speciosa Mhfld.—26, p. 548.
Ph. tenuis Mich.—26, p. 549.
Calliostoma conulus L.—26, p. 177.
C. exasperatum Penn.—26, p. 178.
C. striatum L.—26, p. 183.
Gibbula umbilicaris L.—26, p. 343.
G. ardens v. Salis.—26, p. 335.
G. divaricata L.—26, p. 336; 27, p. 209.
G. adansoni Payr.—26, p. 334; 27, p. 209.
G. richardi Payr.—26, p. 342.
Monodonta fragaroides Lk.—26, p. 446.
M. turbinata Born.—27, p. 208.
M. articulata Lk.—26, p. 445; 27, p. 208.
Clanculus cruciatus L.—26, p. 246.
Cl. jussieui Payr.—26, p. 246.
Cl. jussieui, var. *roseo-cornea* Mts.—27, p. 208.
Calyptraea chinensis L.—4, p. 397.
C. chinensis Desh.—23, p. 310.
Trochita chinensis L.—26, p. 707.
Patella plicata.—19, p. 27.
P. caerulea L.—4, p. 451; 23, p. 234; 26, p. 534; 27, p. 210.
Chiton sp.—19, p. 27.

- Spondylus gaederopus* L.—6, p. 3; 23, p. 66, 67; 26, p. 654; 27, p. 224.
- Lima squamosa* Lk.—6, p. 123; 23, p. 667; 26, p. 387.
- Pecten varius* L.—6, p. 121.
- P. varius* Lk.—23, p. 72.
- Chlamys varia* L.—26, p. 240.
- Pinna nobilis* L.—26, p. 558.
- Modiola barbata* L.—6, p. 128; 26, p. 440.
- M. barbata* Lk.—23, p. 82.
- Lithodomus lithophagus* L.—6, p. 130; 26, p. 390.
- L. lithophagus* Payr.—23, p. 84.
- Arca noae* L.—27, p. 223.
- A. barbata* L.—6, p. 132; 23, p. 88; 26, p. 145.
- A. lactea* L.—6, p. 133; 23, p. 88; 26, p. 146.
- Pectunculus glycimeris* L.—26, p. 542.
- P. glycimeris* Forb. et Hanl.—23, p. 91.
- P. pilosus* L.—6, p. 133; 26, p. 542.
- P. bimaculatus* Poli.—26, p. 540.
- P. bimaculatus* Weink.—23, p. 91.
- Venericardia sulcata* Brug.—26, p. 729.
- V. sulcata* Payr.—23, p. 99.
- Cardita sulcata* Brug.—6, p. 140.
- C. calyculata* L.—6, p. 140; 26, p. 192.
- C. calyculata* Poli.—23, p. 100.
- C. trapezia* L.—6, p. 140; 26, p. 193.
- C. trapezia* Phil.—23, p. 99.
- Bornia corbuloides* Phil.—6, p. 144; 23, p. 105; 26, p. 168.
- Cardium tuberculatum* L.—6, p. 150; 23, p. 112; 26, p. 206.
- C. exiguum* Gm.—6, p. 151; 23, p. 114.
- C. edule* L.—6, p. 151; 23, p. 112; 26, p. 199.
- C. (Cerastoderma) edule*, var. *umbonata* Wood.—27, p. 221.
- Cytherea chione* L.—6, p. 153.

- C. chione* Lk.—23, p. 118.
Callista chione L.—26, p. 186.
Cytherea minima Mtg.—6, p. 154.
Circe minima Mtg.—26, p. 243.
Dosinia lupinus Roem.—23, p. 120.
D. lincta Pult.—6, p. 153; 26, p. 297.
Venus gallina L.—6, p. 155; 23, p. 133; 26, p. 735; 27, p. 221.
V. casina L.—6, p. 155; 23, p. 121; 26, p. 733.
V. fasciata Don.—23, p. 122.
V. fasciata Da Costa.—6, p. 155; 26, p. 734.
Tapes (Amygdala) aureus, var. *pulchella* Lk.—27, p. 221.
T. laetus Weink.—23, p. 126.
T. floridus Lk.—6, p. 157; 26, p. 666.
T. decussatus L.—6, p. 156; 26, p. 665.
T. decussatus Forb. et Hanl.—23, p. 125.
Venerupis irus L.—6, p. 159; 26, p. 730.
V. irus Lk.—23, p. 129.
Petricola lithophaga Retz.—6, p. 160; 26, p. 545.
P. lithophaga Phil.—23, p. 129.
Donax venustus Poli.—26, p. 293.
D. semistriatus Poli.—6, p. 161; 23, p. 133; 26, p. 292.
Mactra stultorum L.—6, p. 170; 26, p. 411.
M. helvacea Chemm.—23, p. 142; 26, p. 409.
Corbula gibba Olivi.—6, p. 175; 26, p. 260.
C. gibba Jeffr.—23, p. 145.
Loripes lacteus L.—26, p. 398.
Lucina reticulata Poli.—6, p. 147; 26, p. 401.
L. reticulata Weink.—23, p. 153.
L. leucoma Turt.—6, p. 146; 23, p. 154.
T. donacina L.—6, p. 164; 23, p. 156; 26, p. 677.
T. incarnata L.—6, p. 164; 23, p. 159; 26, p. 679.
T. nitida Poli.—6, p. 164; 23, p. 157; 26, p. 679.

Tellina planata L.—6, p. 164; 23, p. 158; 26, p. 680.

Gastrana fragilis L.—27, p. 220.

Fragilia fragilis L.—6, p. 165; 26, p. 324.

Capsa fragilis Mörch.—23, p. 161.

Scrobicularia cottardi Payr.—6, p. 167; 26, p. 632.

LLISTA DE LES ESPÈCIES

amb indicacions bibliogràfiques i crítiques.

Hyalinia (Vitrea) crystallina (Müller)

Helix crystallina Müller, Verm. terr. fluv. hist., II (1774), p. 23.

Eivissa: Santa Agnès (E. Gros), 1 exemplar.

Leucochroa candidissima (Draparnaud)

Helix candidissima Draparnaud, Tabl. moll. France, (1801), p. 75; Hist. moll. France (1805), p. 55, lám. 5, fig. 19.—Barceló, Nuevos apuntes para la fauna balear. Cat. Rept., Mol. terr. ag. dulce observ. Baleares (1876), p. 14.—L. Salvador, Las Baleares. Ant. Pitiusas, I, (1886-1890), p. 33.

Leucochroa candidissima Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 101.—Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 218.—Caziot i Fagot. Feuille Jeun. Nat., XXXVI (1905), p. 3.

Helix candida L. Salvador, Die Balearen, I (1859), p. 15.

EIVISSA (L. Salvador, Semper, Barceló, Hidalgo, Caziot i Fagot).

Pujols de Pla (Font Quer), 3 exemplars (diàm. 21, alt. 14 a 16 millím.).

Helix (Xerophila) variabilis Draparnaud

Helix variabilis Draparnaud, Tabl. moll. France (1801), p. 73.—Dohrn i Heynemann, Malak. Bl. (1862), IX, p. 102.—Bourguignat, Malac. Algér., I (1864), p. 224, lám. 23, figs. 5, 7, 9.—Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 226.

H. (Xerophila) variabilis, var. *depressa* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 212.

EIVISSA (Semper, Hidalgo).

Encontorns de la capital (E. Gros), 2 exemplars, diàm. 14 a 15, alt. 8 a 9 mil·límetres.

Aqueixos dos exemplars poden referir-se a les figures 5, 7 i 9 ja esmentades de Bourguignat.

Helix (Xerophila) lauta Lowe

Helix lauta Lowe, Primit. faun. Mader. (1831), p. 53, n.º 43, làm. 5, fig. 9.
—Bourguignat, Malac. Algér., I (1864), p. 221, làm. 23, figs., 12 i 13, com a forma, 20 a 22 com a dimensions.

H. (Xerophila) lauta Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 213.

H. (Xerophila) lauta, var. *depressa* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 213.

H. (Helicella) cespitum Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 213.

EIVISSA: encontorns de la capital (E. Gros), molts exemplars: la majoria poden referir-se a les figs. 20-21 i altres són enterament blancs, com representa la fig. 22 de les esmentades de Bourguignat.

Santa Agnès (E. Gros), 12 exemplars dels quals, 4 unicolors i 8 amb faixes, que poden referir-se a les ja esmentades figs. 20, 21.

Sant Antoni (E. Gros), molts exemplars joves.

Santa Eulàlia (E. Gros), molts exemplars, dels quals, 2 de diàm. 12 alt. 8 mil·límetres., que poden considerar-se com una forma *minor*: un d'ells unicolor, i l'altre amb faixes.

Sant Joan (Font Quer), 8 exemplars, dels quals, 6 unicolors i 2 amb faixes (Diàm. 14 a 9, alt. 9 a 5 mil·límetres.)

Cala Jundal (E. Gros), molts exemplars, un d'ells pot referir-se a la fig. 22, ja esmentada, de Bourguignat, i altres, com els de Santa Eulàlia.

Sant Josep (E. Gros), molts exemplars, un d'ells blanc, de diàm. 14, alt. 8 mil·límetres.

Illa Tagomago (E. Gros), 3 exemplars joves i amb forta carena.
FORMENTERA: la Mola (E. Gros), 3 exemplars, un d'ells diàm. 13,
alt. 8 milím.

Helix cespitum citat per Bofill (27, p. 213) resulta ésser un exem-
plar de *H. lauta, depressa*, de diàm. 16, alt, 9 milím.

Helix (Xerophila) cespitum Draparnaud

Helix cespitum Draparnaud, Tabl. moll. France (1801), p. 92; Hist. moll.
France (1805), p. 109, lám. 6, figs. 14, 15.—Hidalgo, Journ. de Conch.,
XXVI (1878), p. 226.

No havent pogut estudiar els exemplars que varen servir a Hi-
dalgo (l. c.) per afirmar l'existència de *H. cespitum* a Eivissa, i no
havent-la trobat entre l'abundó de material recollectat a les Pitiuses,
ens abstenim de afirmar i de negar en les dites illes la presència
d'aquesta espècie.

Helix (Candidula) striata submeridionalis Bourguignat

Helix submeridionalis Bourguignat, Malac. Algér., I (1864), p. 214, lám. 23,
figs. 26-29.—Hidalgo, Journ. de Conch. XXVI (1878), p. 226.
H. (Candidula) striata submeridionalis Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Bar-
celona (1918), p. 214.

EIVISSA: Santa Agnès (E. Gros), 2 exemplars, dels quals un pot
referir-se a la var. *D. subcarinata* esmentada per Bourguignat.

Cala Jundal (E. Gros), 2 exemplars.

FORMENTERA (Hidalgo).

Helix (Candidula) murcica Guirao

Helix murcica Guirao (mss.), A. Schmidt, Malak. Bl., I (1854), p. 237.—
Hidalgo, Cat. Ic. Descr. mol. terr. Esp., Port. Balear, (1875), lám. 42,
figs. 485-490.

EIVISSA: Sant Joan (Font Quer), 1 exemplar (diàm. 9, alt. 4 mi-
límetres).

Helix (Candidula) caroli Dohrn et Heynemann

- Helix caroli* Dohrn i Heynemann, Malak, Bl., IX (1862), p. 107.— Hidalgo, Cat. Ic. y Descr. mol. Esp., Port., Balear. (1875), lám. 16, figs. 161-165. — Barceló, Cat. Rept., Mol. terr. y ag. dulce Baleares (1876), p. 15. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI, (1878), p. 236. — Bofill, Cat. Col. Conch. Martorell (1888), p. 44. — Westerlund, Faun. pal. Reg. Ieb. Binnenconch., II (1889), p. 237.
- H. (Candidula) caroli* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 214.
- H. (Candidula) caroli*, var., Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 214.

EIVISSA (Semper, Barceló, Hidalgo, Bofill, Westerlund); (Martorell), 2 exemplars (diàm. 9 a 8, alt. 6 a 5 millím.).

Encontorns de la capital (E. Gros), varis exemplars, dels quals 2 de diàm. 9, alt. 7 millím.

Santa Eulàlia (E. Gros), 10 exemplars dels quals 2 de diàm. 11, alt. 5 millím. i els demés de diàm. 8 a 6, alt. 4, 5 a 4 millím.

Santa Agnès (E. Gros), 8 exemplars de diàm. 10 a 8, alt. 6 a 4 mil·límetres.

Sant Joan (Font Quer), 2 exemplars, diàm. 8, alt. 5 millím.

FORMENTERA (Hidalgo).

Camí de Sant Francisco (E. Gros), 6 exemplars, diàm. 9, alt. 6 mil·límetres.

La Mola (E. Gros), 6 exemplars, diàm. 10 a 8, alt. 6 a 5 millím.

Cap Berberia (E. Gros), 11 exemplars, diàm. 9 a 8, alt. 5 a 4 mil·límetres.

Helix (Candidula) caroli scopulicola nov. subsp.

Lám. I, figs. 1-6.

Ab H. caroli differt praecipue dimensionibus majoribus (diàm. 13, alt. 10 millím.) *pro diàm. 9, alt. 6 millím.), testa globosiore, striis subtilioribus, plus confertis et regularibus; ultimo anfractu ad aper-*

turam subito descendente; peristomatis marginibus a callo conspicuo junctis.

ERVISSA: illes Bledes (illa Plana), (E. Gros), 20 exemplars (diàm. 15 a 13, alt. 10 a 8 mil·lí·m.). Localitat del tipus.

Illa Na Bosch (E. Gros), 4 exemplars.

Santa Agnès (E. Gros), 2 exemplars joves (diàm. 13, alt. 8 mil·lí·metres).

Helix (Candidula) ebusitana Hidalgo

Helix ebusitana Hidalgo, Journ. de Conch., XVII (1869), p. 19, lám. 2, fig. 2.—Kobelt, Cat. Europ. Faun. leb. Binnenconch. (1871), p. 35.—Barceló, Mol. terr. ag. dulce Bal. (1875), p. 30.—Hidalgo, Cat. Ic. descr. mol. terr. Esp., Port., Bal. (1875), p. 195, lám. 24, figs. 255-257.—Pfeiffer, Monogr. Helic. viv., VII (1876), p. 237.—Westerlund, Faun. Europ. Molil. extramar. Prodr. (1876), p. 99.—Kobelt, Zus. Ber. Cat. Europ. Faun. leb. Binnenconch. (1877), p. 23; in Rossmässler Icon., V (1877), p. 19.—Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 225.—Tryon, Man. of Conch., III (1887), p. 251.—Bofill, Cat. Col. conch. Martorell (1888), p. 45.—Westerlund, Faun. pal. Reg. leb. Binnenconch., II (1889), p. 407.

H. (Candidula) ebusitana Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), pàgina 213.

H. (Candidula) ebusitana, var. *maxima*, *pervie umbilicata* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 213.

ERVISSA (Hidalgo, Kobelt, Barceló, L. Pfeiffer, Westerlund, Tryon, Bofill); (Martorell), 1 exemplar (diàm. 13, alt. 7 mil·lí·m.).

Cala Jundal (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar (diàm. 12, alt. 7 mil·lí·m.: umbilic petit).

Sant Carles (Font Quer), 7 exemplars (diàm. 12 a 10, alt. 8 a 5 mil·lí·m.: umbilic petit).

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars (diàm. 13 a 11,5, alt. 6 mil·lí·m.: umbilic gran; en alguns, l'últim anfracte ben descendent i quasi solut).

Sant Joan (Font Quer), 9 exemplars (diàm. 11,5 a 10, alt. 6 a 5,5, mil·lí·m.: umbilic petit).

Buscastell (E. Gros), 30 exemplars (diàm. 11 a 8, alt. 6,5 a 4

milím.: umbilic gran; alguns exemplars amb l'últim enfractu ben descendent cap a l'obertura).

Illa Tagomago (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars (diàm. 12 a 10, alt. 6 a 5 milím.: umbilic petit).

FORMENTERA (E. Gros), 10 exemplars (diàm. 12 a 11, alt. 6 milím., umbilic gran).

Camí de Sant Francisco (Bofill); (E. Gros), 4 exemplars, (diàm. 12, alt. 6 a 5 milím.: umbilic gran).

Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 29 exemplars (diàm. 12 a 10, alt. 6 a 4 milím.: umbilic gran).—11 exemplars subfossils (diàm. 13 a 11, alt. 6 a 5 milím.: umbilic gran).

La Mola (Bofill); (E. Gros), 8 exemplars (diàm. 13 a 11, alt. 6 milím.: umbilic gran).

Illa Espardell (E. Gros), 3 exemplars (diàm. 13 a 12, alt. 8 a 7 milím.: umbilic gran).

L'umbilic, la inclinació de l'última volta i la coloració són en aquesta espècie bastant variables.

***Helix (Candidula?) cisternasi* Hidalgo**

Helix cisternasi Hidalgo, Cat. Ic. Descr. Mol. terr. Esp., Port., Bal. (1875), lám. 41, figs. 170-172; Journ. de Conch., XXXI (1883), p. 57, lám. 2, fig. 4.—Tryon, Man. of Conch., III (1887), p. 259.—Westerlund, Faun. pal. Reg. Ieb. Binnenconch., II (1889), p. 259.

EIVISSA (Westerlund).

Illa Santa Eulàlia (Hidalgo, Tryon).

Illa Grossa (Hidalgo).

No havent pogut consultar exemplars de les localitats esmentades, i no havent pogut trobar aquesta *Helix* en cap de les exploracions fetes a les Pitiuses, ens limitem a reproduir les citacions anteriors.

***Helix (Jacosta) pollenzensis* Hidalgo**

Helix pollenzensis Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 233, lám. 9.

fig. 6; Cat. Ic. Descr. Mol. terr. Esp., Port., Bal. (1884), lám. 31, figs. 354-356.

EIVISSA: Sant Carles (Font Quer), 2 exemplars (diàm. 14 a 12,5, alt. 6 millím.).

Helix (Trochula) pyramidata Draparnaud

Helix pyramidata Draparnaud, Hist. moll. France (1805), p. 80, lám. 5, figs. 5, 6. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 228.

EIVISSA (Hidalgo).

Helix (Trochula) conica Draparnaud

Helix conica Draparnaud, Tabl. moll. France (1801), p. 69; Hist. moll. France (1805), p. 79, lám. 5, figs. 3-6.
H. (Trochula) conica Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 214.

EIVISSA: encontorns de la capital (E. Gros), 1 exemplar.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), 5 exemplars (diàm. 9 a 7, alt. 6 a 5 millím.).

Santa Agnès (E. Gros) 1 exemplar (diàm. 8, alt. 6 millím.).

FORMENTERA: Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 3 exemplars (diàm. 9 a 6, alt. 7 a 5 millím.).

La Mola (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars (diàm. 10 a 8, alt. 7 a 6 millím.).

La Sabina (E. Gros), 2 exemplars.

Helix (Trochula) elegans Draparnaud

Helix elegans Draparnaud, Tabl. moll. France (1801), p. 70; Hist. moll. France (1805), p. 79, lám. 5, fig. 12.

H. terrestris Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 106. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI, (1878), p. 228.

H. (Trochula) terrestris Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 214.

H. (Trochula) terrestris Chemn., var. *subscalariformis* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 214.

H. (Trochula) terrestris Chemn., var. *hypozone* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 214.

EIVISSA (Semper, Hidalgo).

Encontorns de la capital (E. Gros), molts exemplars, dels quals la majoria poden referir-se a la var. *subscalariformis* (Bourguignat, Malac. Algér., I (1864), p. 279, làm. 32, fig. 11).

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), molts exemplars, un d'ells pot referir-se a la var. *hypozone* Bourguignat (1. c., làm. 32, fig. 10).

Sant Antoni (Bofill); (E. Gros), molts exemplars, dels quals 2 de la var. *hypozone* i els demés de la var. *subscalariformis*.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Cala Jundal (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Sant Joan (Font Quer), 1 exemplar.

Carretera de Sant Josep (E. Gros), molts exemplars.

Helix (Cochlicella) conoidea Draparnaud

Helix conoidea Draparnaud, Tabl. moll. France (1801). p. 69; Hist. moll. France (1805), p. 78, làm. 5, figs. 7, 8.

H. (Cochlicella) conoidea Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 214.

H. solitaria Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 108.

Bulimus solitarius Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 240.

EIVISSA (Semper, Hidalgo).

Encontorns de la capital (Bofill); (E. Gros), 7 exemplars.

Platja de la Canal de les Salines (Bofill); (E. Gros), molts exemplars joves.

Sant Antoni (Bofill); (E. Gros), 4 exemplars joves.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), 3 exemplars.

Cala Mulins (Bofill); (E. Gros), molts exemplars joves.

Santa Agnès (Bofill).

FORMENTERA (Hidalgo).

Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 3 exemplars.
La Mola (Bofill); (E. Gros), molts exemplars joves.

Helix (Cochlicella) barbara Linné

Helix barbara Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 773.
H. (Cochlicella) barbara Bofill, An. Junta Cièn. Nat. Barcelona (1918), p. 214.

EIVISSA: encontorns de la capital (Bofill); (E. Gros), molts exemplars; (Font Quer), 2 exemplars.

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros). 6 exemplars.

Sant Antoni (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Carretera de Sant Josep (E. Gros), 2 exemplars.

Cala Jundal (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Platja d'en Bossa (Font Quer), 2 exemplars.

FORMENTERA: La Mola (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar jove.

Helix (Cochlicella) acuta Müller

Helix acuta Müller, Verm. terr. fluv. hist., II (1774), p. 100.
Bulinus acutus Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 240.

EIVISSA (Hidalgo).

Entre tots els exemplars trobats a les Pitiuses no se'n ha pogut reconèixer cap d'aquesta espècie.

Helix (Caracollina) lenticula Férussac

Helix lenticula Férussac, Tabl. system. (1822), p. 41. — Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 102. — Bourguignat, Malac. Algér., I (1864), p. 178, lám. 16, fig. 1. — Barceló, Cat. Rept. Mol. terr. ag. dulce Balears (1876), p. 15. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 228.
H. (Caracollina) lenticula Bofill, An. Junta Cièn. Nat. Barcelona (1918), p. 211.

EIVISSA (Semper, Barceló, Hidalgo).

Entornos de la capital (E. Gros), 1 exemplar.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

FORMENTERA: Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), molts exemplars

Els exemplars trobats a les Pitiuses, convenen perfectament a la figura d'en Bourguignat (1. c.) d'exemplars procedents de la fauna algeriana.

Helix (Pseudotachea) splendida Draparnaud

Helix splendida Draparnaud, Tabl. moll. France (1801), p. 83; Hist. moll. France (1805), p. 98, lám. 6, figs. 9-11. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 224.

EIVISSA (Hidalgo).

El mateix Hidalgo, (1. c.), diu que aquesta espècie és rara en Eivissa. En tot el material recollit no se'n ha trobat cap exemplar.

Helix (Cryptomphalus) aspersa Müller

Helix aspersa Müller, Verm. terr. fluv. hist., II (1774), p. 59. — L. Salvador, Die Balear. I: die alt. Pyt. (1859), p. 15; Las Balear. Las Ant. Pit. (1886-1890), p. 33. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 219.
H. (Cryptomphalus) aspersa Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 216.

EIVISSA (L. Salvador, Hidalgo); (Bofill), molts exemplars.

Entornos de la capital (collecció Bofill), 6 exemplars dels quals, 3 de color lleonada.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), 5 exemplars.

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), 3 exemplars.

Eubarca (Font Quer), 3 exemplars.

Helix (Archelix) punctata Müller

Helix punctata Müller, Verm. terr. fluv. Hist., II (1774), p. 21. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 220. — Bofill, Cat. Col. conch. Martorell (1888), p. 49.

H. lactea var. *punctata* Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 108.
H. (Archelix) punctata Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 217.

EIVISSA (Dohrn i Heynemann, Hidalgo, Bofill); (Martorell) 2 exemplars var. ex colore *punctatissima*. Làm. II, fig. 1.

Encontorns de la capital (E. Gros), 4 exemplars.

Cala Jundal (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar jove.

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), 5 exemplars.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), 11 exemplars dels quals 1 var. ex col. *punctatissima* i 4 de coloració clara.

Eubarca (Font Quer), 1 exemplar var. ex col. *punctatissima*.

Illa Cunillera (Bofill); (E. Gros), 7 exemplars joves.

FORMENTERA: camí de Sant Francesc (Bofill); (E. Gros), 4 exemplars.

Helix (Archelix) lactea Müller

Helix lactea Müller, Verm. terr. fluv. Hist., II (1774), p. 19.—L. Salvador, Die Bal., I: Die alt. Pyt. (1859), p. 15.—Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 108.—L. Salvador, Las Baleares: Las ant. Pit. (1886-1890), p. 33.—Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 219.

EIVISSA (L. Salvador, Dohrn i Heynemann, Hidalgo).

No havem trobat cap exemplar d'aquesta espècie entre el nombre de material recollit a les Pitiuses.

Helix (Archelix?) pythiusensis sp. nov.

Làm. I, figs. 10-12.

Testa subgloboso-depressa, subpellucida, corneo-lutea, varie fusco-fasciata vel marmorata, striis irregularibus, patentibus, confer-tim sculpta, inferne striatione minus apparente; anfracti 4 1/2 convexi, ultimus major ad aperturam descendens, apex laevigato; apertura ovalis peristomate albo, vix reflexo, margine columellari

incrassato perforationem tegente.—Diàm. 32, 5-20, alt. 17, 5-16 mil·límetres.

Aquesta *Helix* recorda notablement *H. alonensis* Férussac del continent, per son aspecte general, pel modo de creixement dels anfractes i per la vora columellar; però en difereix per ses dimensions més petites (*H. alonensis* té diàm. 37-32, alt. 20 mil·límetres.), per la closca més prima, menys calcària i per la absència d'estries longitudinals.

EIVISSA: Santa Agnès (E. Gros), 2 exemplars.

Illes Bledes: illa Plana (E. Gros), 8 exemplars. Localitat del tipus.

Helix (Eobania) vermiculata Müller

Helix vermiculata Müller, Verm. terr. fluv. hist., II (1774), p. 20.—Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 108.—Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 221.

H. (Eobania) vermiculata Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 216.

H. (Eobania) vermiculata, var. *subfasciata* Bofill, An. Junta Ciènc. Barcelona (1918), p. 216.

H. (Eobania) vermiculata, var. *concolor* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 216.

H. (Eobania) vermiculata, var. *castanea* Bofill, An. Junta Ciènc. Barcelona (1918), p. 216.

EIVISSA (Dohrn i Heynemann, Hidalgo); (E. Gros), 1 exemplar (diàm. 24, alt. 13 mil·límetres.).

Entornons de la capital (E. Gros), 5 exemplars (diàm. 26 a 21, alt. 17 a 14 mil·límetres.).

Sant Antoni (Bofill); (E. Gros), 6 exemplars (diàm. 26 a 22 alt. 16 a 14 mil·límetres.). Es tan exagerada la reflexió del peristoma en tots els exemplars d'aquesta localitat que pot quasi comparar-se amb la de *H. sarcostoma* de les illes Canàries i de *H. campesina* d'Almeria, que poden constituir una forma *sarcostomopsis* (lám. II, figs. 2, 3).

Sant Carles (Font Quer), 1 exemplar (diàm. 22, alt. 16 millím.).

Sant Joan (Font Quer), 6 exemplars (diàm. 25 a 24, alt. 16 a 14 millím.).

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), 8 exemplars (diàm. 26 a 24, alt. 16 a 15 millím.).

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), molts exemplars (diàm. 29 a 23, alt. 16 a 13 millím.), dels quals 9 poden referir-se a la var. *subfasciata* de Requien i 2 a una var. *castanea*.

Cala Jundal (Bofill); (E. Gros), 6 exemplars (diàm. 28 a 25, alt. 16 a 14).

Pujols del Plà (Font Quer), 1 exemplar (diàm. 25, alt. 16 millím.).

Cunillera (Bofill); (J. Maluquer), 3 exemplars (diàm. 24, alt. 15 millím.).

FORMENTERA: Camí de Sant Francesc (Bofill); (E. Gros), molts exemplars (diàm. 27 a 23, alt. 16 a 13 millím.), 2 d'ells poden referir-se a la var. *concolor* Crist. et Jan.

Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 8 exemplars (diàm. 29 a 25, alt. 18 a 15 millím.) 1 d'ells pot referir-se a la var. *concolor* ja esmentada.

La Mola (Bofill); (E. Gros), 4 exemplars (diàm. 29 a 26, alt. 16 millím.).

Helix (*Macularia*) *companyonii* Aleron

Helix companyonii Aleron, Bull. Soc. Philom. Perpignan, III (1837), p. 91-98 (sine desc. nec fig.).—Dupuy, Hist. Moll. terr. France (1848), p. 120, lám. 4, fig. 3.

H. hispanica var. *pyrenaica* Rossmässler, Icon., II (1839), p. 11, fig. 591 (*H. companyonii* Anton in litt.).

H. companyonii Dohrn i Heynemann, Malak. Bl., IX (1862), p. 108.

H. companyoni Barceló, Cat. Rept., Mol. terr. ag. dulce Balears (1876), p. 14.

H. (Macularia) companyonii Aleron, var. *major* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 216.

EIVISSA (Dohrn i Heynemann, Barceló).

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars (diàm. 22 a 20, alt. 12 millím.).

Helix (Macularia) companyonii minoricensis Mitre

Helix minoricensis Mitre, An. Sc. Nat., Zool., 2 sèr., XVIII (1842), p. 189.

—Hidalgo, Cat. Ic. Descr... (1875), figs. 29 a 31.

H. minoricensis Mitre, var. β —Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 223.

H. (Macularia) minoricensis Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 216.

H. (Macularia) minoricensis Mitre, var. Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 216.

EIVISSA (Hidalgo).

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), 11 exemplars (diàm. 19 a 16, alt. 16 a 9 millím.). Alguns exemplars poden referir-se a la var. β de Hidalgo i altres a la δ (*testa fasciis continuis*).

Na Bosch (E. Gros), 1 exemplar (diàm. 18, alt. 10 millím.).

FORMENTERA: Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 13 exemplars (diàm. 19 a 16, alt. 16 a 14 millím.). Iguals observacions que les fetes respecte dels exemplars de Santa Agnès.

La Mola (E. Gros), 4 exemplars (diàm. 17 a 15, alt. 11 a 10 millím.).

Helix (Euparypha) pisana Müller

Helix pisana Müller, Verm. terr. fluv. hist., II (1774), p. 70. — L. Salvador,

Die Balear.: Die Alt. Pit (1859), p. 15. — Dohrn i Heynemann, Malak.

Bl., IX (1862), p. 108. — L. Salvador, Las Balear.: Las Ant. Pit,

(1886-1890), p. 33. — Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 224.

H. (Euparypha) pisana Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 212.

EIVISSA (L. Salvador, Dohrn i Heynemann, Hidalgo).

Encontorns de la capital (Bofill); (E. Gros), molts exemplars, dels quals la majoria poden referir-se al tipus de que dona la ico-

nografia Bourguignat en sa Malac. Algér., I (1864), lám. 26, fig. 1, i altres a la var. *unicolor* blanquinosa groguenca.

Cala Jundal (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Cala Llonga (Font Quer), molts exemplars.

Cala Mulins (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), molts exemplars,

Sant Antoni (Bofill); (E. Gros), 8 exemplars.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Platja d'En Bossa (Font Quer), molts exemplars, alguns dels quals poden referir-se a la forma dunicola *carpiensis* Bourguignat et Letourneux.

Platja de la Canal de les Salines (Bofill); (E. Gros), molts exemplars joves; (Font Quer), molts exemplars, alguns dels quals de la ja esmentada forma *carpiensis*.

Carretera de Sant Josep (E. Gros), 2 exemplars.

Puig dels Mulins (Font Quer), 5 exemplars, que poden referir-se a la var. *ex colore unicolor*.

FORMENTERA: Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), molts exemplars, alguns d'ells de la forma *carpiensis* i 3 que poden referir-se a la var. *albida* Menke.

Pupa (*Granopupa*) *granum* Draparnaud

Pupa granum Draparnaud, Tabl. moll. France (1801), p. 59; Hist. moll. France (1805), p. 63, lám. 3, figs. 45, 46.—Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 241.

P. (Granopupa) granum Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 217.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Clausilia (*Papillifera*) *bidens*

Turbo bidens Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 767.

Clausilia sp. L. Salvador, Las Balear. Las Ant. Pit. (1886-1890), p. 33.

- Cl. bidens* var. *virgata* Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 242.
Cl. (Papillifera) virgata Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 218.

EIVISSA (L. Salvador, Hidalgo); (col. Aguilar-Amat), 2 exemplars.

Encontorns de la capital (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Els exemplars d'Eivissa corresponen tots a la var. *virgata* de Cristofori i Jan i ofereixen la particularitat de tenir el peristoma molt reflexe (*expansilabris*), làm. II, figs. 4-6.

Rumina decollata (Linné)

- Helix decollata* Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 773.
Bulimus decollatus Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 239.
Rumina decollata Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 217.

EIVISSA (Hidalgo).

Encontorns de la capital (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Santa Agnès (Bofill); (E. Gros), 4 exemplars.

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Sant Joan (Font Quer), 2 exemplars.

FORMENTERA: Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Camí de Sant Francesc (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

La Mola (Bofill); (E. Gros), 4 exemplars.

Ferussacia folliculus (Gronovius)

- Helix folliculus* Gronovius, Zooph. Gronov., fasc. 3 (1781), III, p. 296, làm. 6, figs. 15, 16.
Ferussacia folliculus Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 241.—
 Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 217.

EIVISSA (Hidalgo).

Santa Eulàlia (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars.

Santa Agnès (E. Gros), 2 exemplars.

FORMENTERA: Cap Berberia (Bofill); (E. Gros), 9 exemplars.

Succinea putris (Linné)

Helix putris Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 774.

EIVISSA, en els recs (Font Quer), 2 exemplars joves.

Lymnaea (Galba) truncatula (Müller)

Buccinum truncatum Müller, Verm. terr. fluv. hist., II (1774), p. 100.

Lymnaea (Galba) truncatula Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 219.

EIVISSA: Sant Joan, font de's Murtra (E. Gros), molts exemplars.

Physa (Physa) acuta Draparnaud

Physa acuta Draparnaud, Hist. moll. France (1805), p. 55, lám. 3, figs. 10, 11.

Physa sp. L. Salvador, Las Balear.: Las Ant. Pit. (1886-1890), p. 32.

Ph. (Physa) acuta Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 219.

EIVISSA (L. Salvador). Encontorns de la capital (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars joves.

Planorbis (Paraspira) spirorbis (Linné)

Helix spirorbis Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 770.

Planorbis (Paraspira) spirorbis Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 219.

EIVISSA: encontorns de la capital (Bofill); (E. Gros), molts exemplars; (Font Quer), molts exemplars.

Alexia myosotis (Draparnaud)

Auricula myosotis Draparnaud, Tabl. moll France (1801), p. 53; Hist. moll. France (1805), p. 50, lám. 3, figs. 16, 17.

Alexia myosotis Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), p. 244.

EIVISSA (Hidalgo).

Glaucus atlanticus Forster

Forster, Blumenbach Abbildungen (1800), núm. 48. — Bergh, Repp. Nudi-branchiata coll. "Challenger" (1884), p. 10.
Glaucus hexapterigiis G. Cuvier, Mém. hist. anat. Moll. (1817), p. 12.

Prop d'Eivissa (Cuvier, Bergh).

Murex brandaris Linné

Syst. Nat., ed. XII (1767), p. 1214. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 455.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Murex (Chicoreus) trunculus Linné

Murex trunculus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1215. — Hidalgo, Fauna mal., Esp., Port., Bal. (1917), p. 459.
M. (Phyllonotus) trunculus L., var. *conglobata* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 201.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar de la var. *conglobata* Michelotti (Mur. (1841), p. 16, lám. 4, fig. 7).

Murex (Muricopsis) blainvillei Payraudeau

Murex blainvillei Payraudeau, Moll. de Corse (1826), p. 149, lám. 7, figs. 17, 18.
M. (Ocinebra) blainvillei Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 201.

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (Font Quer), 1 exemplar jove que pot referir-se a la var. ex colore *rosea* Monterosato.

Murex (Corallinia) aciculatus Lamarck

Murex aciculatus Lamarck, Anim. s. vert., VII (1822-1843), p. 176. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 454.

EIVISSA (Hidalgo).

Pisania maculosa (Lamarck)

Buccinum maculosum Lamarck, Anim. s. vert., VII (1822-1843), p. 269.
Pisania maculosa Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 561.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Pisania d'orbignyii (Payraudeau)

Buccinum d'orbignyii Payraudeau, Moll. de Corse (1826), p. 159, lám. 8, figs. 4-6.
Pollia orbignyii Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 566.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Cancellaria similis Sowerby

Conch. Ill. (1832-1841), p. 6, fig. 38. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1874) Cancellaria, p. 7. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 412. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 189.

EIVISSA* (Hidalgo, Carus).

Fusus (Aptysis) syracusanus Linné

Fusus syracusanus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1224. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 328.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Fasciolaria lignaria (Linné)

- Murex lignarius* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1224.
Fasciolaria lignaria Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal., Fasciolaria (1870),
p. 4, lám. 12, figs. 1, 2. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893),
p. 404. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 320.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Euthria cornea (Linné)

- Murex corneus* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1224.
Euthria cornea Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 319.

EIVISSA (Hidalgo).

Nassa mutabilis (Linné)

- Buccinum mutabile* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1201.
Nassa mutabilis Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 474.

EIVISSA (Hidalgo).

Nassa (Telasco) costulata (Renieri)

- Buccinum costulatum* Renieri, Tav. alfab. Conch. Adr. (1804 ?); in Brocchi,
Conch. foss. subap. (1814), lám. 5, fig. 9.
Nassa (Telasco) costulata Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918),
p. 203.

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (Font Quer), 3 exemplars.

Nassa (Telasco) costulata cuvierii (Payraudeau)

- Buccinum cuvierii* Payraudeau, Moll. de Corse (1826), p. 163, lám. 8, figs.
17, 18.
Nassa cuvieri Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 471.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Neritula donovani (Risso)

Cyclope donavania Risso, Europ. merid., IV (1826), p. 271, fig. 56.

Neritula donovani Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 203.

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (Font Quer), 4 exemplars.

Purpura (Stramonita) haemastoma (Linné)

Buccinum haemastoma Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1202.

Purpura haemastoma Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1874), p. 7, lám. 27, figs. 1, 2. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 388. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 577.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Columbella rustica (Linné)

Voluta rustica Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1190.

Columbella rustica Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 257.

C. rustica, var. Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 204.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (Font Quer), 10 exemplars que es diferencien del tipus per llurs estries decurrents ben visibles.

Columbella (Mitrella) scripta (Linné)

Murex scriptum Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1225.

Mitrella scripta Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 436.

EIVISSA (Hidalgo).

Conus (Chelyconus) mediterraneus Bruguière

Conus mediterraneus Brugière, Encycl. méth. (1789-1792), p. 701, lám. 330, fig. 4. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal., Conus (1870); p. 4. —

- Carus, Prodr. Faun. medit. (1889-1893), p. 430. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 258.
 C. (*Chelyconus*) *mediterraneus* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 205.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

La Sabina (Bofill); (Font Quer), 10 exemplars.

Clathurella linearis (Montagu)

- Murex linearis* Montagu, Test. Brit. (1803), p. 261, lám. 9, fig. 4.
Clathurella linearis Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 215.

EIVISSA (Hidalgo).

Clathurella reticulata (Renieri)

- Murex reticulatus* Renieri, Tav. alfab. Conch. Adr. (1804), p...
Clathurella reticulata Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 253.

FORMENTERA (Hidalgo).

Donovania minima (Montagu)

- Buccinum minimum* Montagu, Test. Brit. (1803), p. 247, lám. 8, fig. 2.
Lachesis minima Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 310.

EIVISSA (Hidalgo).

Mitra ebenus Lamarck

- Ann. du Mus., XVII (1811), núm. 58, p. 216. — Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 204.

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (Font Quer), 1 exemplar.

Mitra cornicula (Linné)

Voluta cornicula Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1191.

Mitra cornicula Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 430. — Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 203.

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (Font Quer), 1 exemplar.

Mitra (Pusia) tricolor Gmelin

Voluta tricolor Gmelin in Linné, Syst. nat., ed. XIII (1790), p. 3456.

Mitra tricolor Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 432.

M. (Pusia) tricolor Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 204.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (Font Quer), 1 exemplar.

Mitrolumna olivoidea (Cantraine)

Mitra olivoidea Cantraine, Bull. Acad. Brux. (1835), p. 391.

Mitrolumna olivoidea, var. *granulosa* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 204.

FORMENTERA: Empalmadó (Bofill); (Font Quer), 2 exemplars que poden referir-se a la forma *granulosa* Monterosato, quin *habitat* sembla, segons Bucquoy, Dautzenberg i Dollfus (Moll. mar. Roussillon, I (1882-1886), p. 122, lám. 15, figs. 38, 39), estar limitat a les costes septentrionals d'Àfrica. Es, doncs, aquesta, una prova més de les relacions que existeixen entre la faunula marina de Formentera i la del Nord del continent africà.

Marginella (Gibberula) miliaria (Linné)

Voluta miliaria Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1189.

Marginella miliaria Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 423.

M. (Gibberula) miliaria Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 204.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (Font Quer), 1 exemplar de petites dimensions (3,5 per 2 mil·líms.).

Marginella (Gibberula) secalina Philippi

Marginella secalina Philippi, Enum. Moll. Sic., II (1844), p. 197, lám. 27, fig. 19. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 410. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 424.

M. exilis Hidalgo, Journ. de Conch., XV (1867), p. 361.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Cypraea lurida Linné

Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1175. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. Cypraea (1874), p. 3, lám. 10, figs. 5-7. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 370. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 275.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Cypraea (Luponia) spurca Linné

Cypraea spurca Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1179. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal., Cypraea (1874), p. 9, lám. 11, figs. 1, 2, lám. 11 a, fig. 2. — Carus, Prodr. faun. medit., II (1889-1893), p. 370. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 276.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Cypraea (Trivia) pulex Solander

Cypraea pulex Solander in Gray, Zool. Journ., III (1828), p. 368. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal., Cypraea (1874), p. 14, lám. 11, figs. 7, 8. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 371.

Trivia pulex Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 706.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Natica (Naticina) alderi Forbes

Natica alderi Forbes, Malac. Monensis (1838), p. 31, lám. 2, figuras 6, 7.
N. (Naticina) alderi Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 204.

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar jove.

Cerithium vulgatum Bruguière

Dictionnaire (1789), n.º13. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917),
p. 224.

Cerithium vulgatum, var. *hirta* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona
(1918), p. 205.

C. vulgatum, var. *repanda* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918),
p. 204.

C. vulgatum, var. *tuberculata* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918),
p. 205.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (Font Quer), molts exemplars, dels quals,
la majoria de la var. *tuberculata* Philippi; 1 exemplar de la var. *pul-
chella* Philippi i 1 de la var. *repanda* Monterosato.

Aquestes dugues últimes varietats son freqüents en el golf de
Gabes.

Cerithium rupestre Risso

Europ. mérid., IV (1826), p. 154.

C. rupestre, var. *attenuata* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918),
p. 205.

C. rupestre, var. *minor* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918),
p. 205.

C. rupestre, var. *plicata* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918),
p. 205.

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (Font Quer), 11 exemplars, dels
quals 1 de la var. *attenuata* Bucquey, Dautzenberg i Dollfus; 2 de la
minor B. D. D., i 8 de la *plicata* B. D. D.

Bittium reticulatum (Da Costa)

- Strombiformis reticulatus* Da Costa, Brit. Conch. (1779), p. 117, lám. 8, fig. 13.
Bittium reticulatum Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 168.
 — Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 206.
B. jadertinum Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 167.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (Font Quer), 8 exemplars, que poden referir-se a la var. *paludosa* Bucquoy, Dautzenberg i Dollfus.

Melanopsis maroccana etrusca Villa

Làm. II, figs. 7-11.

- Melanopsis etrusca* Villa (mss.).— Bourguignat, Ann. Malac., II (1884), p. 105.
M. dufouri, var. *etrusca* Brot, Cat. sist. Melan. (1862), p. 63.
M. dufourei L. Salvador, Las Balear.: Las Ant. Pit. (1886-1899), p. 32.
M. maroccana Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 206.
M. maroccana Chemnitz (forma) Font Quer, Butll. Inst. Cat. Hist. Nat. 2 ser., I (1921), p. 179.

EIVISSA (Bourguignat).

Encontorns de la capital (L. Salvador, Bofill); (Font Quer), molts exemplars.

Santa Eulàlia: font de l'Argamassa (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Sant Joan: font del Canaret (Bofill); (E. Gros), molts exemplars.

Naixement del Buscastell (Bofill); (E. Gros), molts exemplars. Els d'aquesta localitat es presenten tant excessivament revestits de carbonat de calç, (figs. 9-11), qu'en molts d'ells fins desapareix la forma general quedant sols descoberta, com és natural, l'obertura

per donar pas a la sortida de l'animal i son opèrcul. A l'excés de carbonat de calç de que estan saturades les aigües, es degut que la callositat sigui extraordinàriament robusta fins a la part interior de la vora columel·lar, i tota ella d'una brillant color blanca.

De les Balears és solament Eivissa on s'ha trobat el gènere *Melanopsis*.

Bourguignat, en sa "Hist. Mélan. europ." (Ann. Malac., II (1884), p. 105), diu haver rebut *Melanopsis etrusca* ben caracteritzats de les petites corrents d'aigua d'Eivissa.

Diu també que *M. etrusca*, per la convexitat accentuada de la vora externa en sa part inferior, recorda la de les espècies de la sèrie de *M. maroccana*, i que s'assembla també a *M. dufouri*. Però, a falta d'exemplars típics i de figures de *M. etrusca*, aixís com per les indicacions referents a aqueixa espècie en l'esmentada "Hist. Mélan." ço es: "Jolie petite espèce" (els exemplars majors recollits tenen 22 alt. per 9 millim. diàm.); "quelquefois entourés d'une zone plus foncée" (els recollits són de color negre o bruna uniforme); "callosité d'une belle nacre blanche, fortement épaissie vers l'insertion du bord externe" (aquí la callositat no es exageradament grossa, i sa color no es decididament blanca sino en els exemplars de Buscastell); referim la forma recollida a les fig. 17 i 18, lám. 15 de la "Malac. Algér.", II (1874) de Bourguignat.

Aquest autor, en la seva "Hist. Mélan.", cita com a localitat espanyola de *M. maroccana* el Guadalaviar prop de Valencia.

Littorina (Melaraphe) neritoides (Linné)

Turbo neritoides Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1232.

Littorina neritoides Hidalgo, Journ. de Conch., XV (1867), p. 385. — Carus.

Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 350. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 393.

L. (Melaraphe) neritoides Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona, (1918), p. 206.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo).

Empalmadó (Bofill); (E. Gros), 8 exemplars.

Bythinia (Elona) *leachii* (Sheppard)

Turbo leachii Sheppard, Trans. Lin. Soc., XIV (1823), p. 152.

Bythinia leachi Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 206.—Font Quer, Butll. Inst. Cat. Hist. Nat., 2 ser., I (1921), p. 179.

EIVISSA (Font Quer).

Encontorns de la capital (Bofill); (Font Quer), molts exemplars.

Santa Eulàlia (Bofill); (Font Quer), molts exemplars, casi tots, sense inscrustacions ni revestiment d'algues, presenten en llurs anfractes una bonica estriació transversal.

Rissoa variabilis Mühlfeldt

Berl. Verhandl., Heft 4 (1824), p. 212, lám. 1, fig. 9.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 614.

EIVISSA (Hidalgo).

Rissoa decorata Philippi

Malacozool. Zeitschr. (1864), p. 97.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 603.

EIVISSA (Hidalgo).

Rissoa ventricosa Desmarest

Bull. Soc. Phil. (1814), p. 7, lám. 1, fig. 2.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port. Bal. (1917), p. 614.

EIVISSA (Hidalgo).

Rissoa (Zippora) auriscalpium (Linné)

Turbo auriscalpium Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1240.

Rissoa auriscalpium Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 603.

EIVISSA (Hidalgo).

Rissoa (Schwartzia) monodonta (Bivona)

Loxostoma monodonta Bivona, Nuov. gen. e sp. di Mol. (1832).

Rissoa monodonta Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 609.

EIVISSA (Hidalgo).

Rissoa (Persephona) violacea Desmarest

Rissoa violacea Desmarest, Bull. Soc. Phil. (1814), p. 8, lám. 1, fig. 7.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 615.

Alvania violacea Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona, (1918), p. 207.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA: Empalmadó (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Rissoa (Alvania) cimex (Linné)

Turbo cimex Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1233.

Alvania cimex Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 123.—Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 207.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Rissoa (Alvania) lineata Risso

Alvania lineata Risso, Europ. mérid., IV (1826), p. 142, lám. 9, fig. 120.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 127.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Truncatella subcylindrica (Linné)

Helix subcylindrica Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1248.

Truncatella truncatula Hidalgo, Journ. de Conch., XXVI (1878), pàg. 243.

FORMENTERA (Hidalgo).

Smaradgia viridis (Linné)

Nerita viridis Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1254.

Neritina viridis Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 498.

EIVISSA (Hidalgo).

Turbo (Bolma) rugosus Linné

Turbo rugosus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1234.

Astraliun rugosum Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 156.

EIVISSA (Hidalgo).

Phasianella (Tricolia) pullus (Linné)

Turbo pullus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1233.

Phasianella pullus Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 548.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA: Empalmadó (E. Gros), 2 exemplars.

Phasianella (Tricolia) speciosa (Mühlfeldt)

Turbo speciosus Megerle von Mühlfeldt, Berl. Verhandl., Heft 1, (1824),
p. 214, lám. 2, fig. 4.

Phasianello speciosa Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 548.

EIVISSA (Hidalgo).

Phasianella (Tricolia) tenuis Michaud

Phasianella tenuis Michaud, Bull. Soc. Lin. Bord., III (1829), p. 270, figs. 19, 20. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), pàg. 549.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Trochus (Zizyphinus) conulus Linné

Trochus conulus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1230.
Calliostoma conulus Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 177.

EIVISSA (Hidalgo).

Trochus (Zizyphinus) exasperatus Pennant

Trochus exasperatus Pennant, Brit. Zool., IV (1767), p. 126.
Calliostoma exasperatum Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 178.

EIVISSA (Hidalgo).

Trochus (Zizyphinus) striatus Linné

Trochus striatus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1230.
Calliostoma striatum Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 183.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Trochus (Gibbula) umbilicaris Linné

Trochus umbilicaris Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1229.
Gibbula umbilicaris Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 343.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Trochus (Gibbula) ardens von Salis

Trochus ardens von Salis Marschlins, Reise Ins. Koen. Neapl. (1793), p. 376, làm. 8, fig. 9.

Gibbula ardens Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 335.

EIVISSA (Hidalgo).

Trochus (Gibbula) divaricatus Linné

Trochus divaricatus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1229.

Gibbula divaricata Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 336.—Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 209.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars joves.

Trochus (Gibbula) adansonii Payraudeau

Trochus adansonii Payraudeau, Moll. de Corse (1826), p. 127, làm. 6, figs. 7, 8.

Gibbula adansonii Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 334.—Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 209.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill).

Trochus (Gibbula) richardi (Payraudeau)

Monodonta richardi Payraudeau, Moll. de Corse (1826), p. 138, làm. 7, figures 1, 2.

Gibbula richardi Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 342.

EIVISSA (Hidalgo).

Trochus (Trochocochlea) turbinatus Born

Trochus turbinatus Born, Testac. Mus. Caes. Vindobon. (1780), p. 335.

Monodonta turbinata Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 208.

M. fragaroides Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 446.

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Trochus (Trochocochlea) articulatus (Lamarck)

Monodonta articulata Lamarck, Anim. s. vert., VII (1822), p. 36.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 445.—Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 208.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars.

Clanculus (Clanculopsis) jussieui (Payraudeau)

Monodonta jussieui Payraudeau, Moll. de Corse (1826), p. 136, lám. 6, figs. 24, 25.

Clanculus jussieui Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 246.

Cl. jussieui, var. *roseo-carnea* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 208.

EIVISSA (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar, que pot referir-se a la var. *roseo-carnea* Monterosato del golf de Gabes.

Clanculus (Clanculopsis) cruciatus (Linné)

Trochus cruciatus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1228.

Clanculus cruciatus Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 246.

Eivissa (Hidalgo).

FORMENTERA (Hidalgo).

Calyptraea chinensis (Linné)

Patella chinensis Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1257.

Calyptraea chinensis Hidalgo, Journ. de Conch., XV (1867), p. 397.—Carus,

Prodr. faun. medit., II (1889-1893), p. 310.

Trochita chinensis Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 707.

Eivissa (Hidalgo, Carus).

Patella caerulea Linné

- Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1259.—Hidalgo, Journ. de Conch., XV, (1867), p. 415.—Carus, Prodr. faun. medit., II (1889-1893), p. 234.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 534.—Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 210.
- Patella plicata* L. Salvador, Las Baleares: Las Ant. Pit. (1886-1890), p. 27.

EIVISSA (Hidalgo, L. Salvador, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo).

La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Chiton sp.

- L. Salvador, Las Baleares: Las Ant. Pit. (1886-1890), p. 27.

EIVISSA (L. Salvador).

Spondylus gaederopus Linné

- Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1136.—Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal., Spondylus (1870), p. 3, lám. 5, fig. 1.—Carus, Prodr. faun. medit., II (1889-1893), p. 66, 67.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 654.—Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 224.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Radula lima (Linné)

- Ostrea lima* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1147.
- Lima squamosa* Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 123.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 67.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 387.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Pecten (Chlamys) varius (Linné)

Ostrea varia Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1146.

Pecten varius Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 121.—

Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 72.

Chlamys varia Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917) p. 240.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Pinna nobilis Linné

Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1160.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 558.

EIVISSA (Hidalgo).

Modiola barbata (Linné)

Mytilus barbatus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1156.

Modiola barbata Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 128.—

Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 82.—Hidalgo, Faun. mal.

Esp., Port., Bal. (1917), p. 440.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Lithodomus lithophagus (Linné)

Mytilus lithophagus Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1156.

Lithodomus lithophagus Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890),

p. 130.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 84.—Hidalgo,

Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 390.

EIVISSA (Hidalgo).

Sant Antoni (Hidalgo, Carus).

Arca noae Linné

Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1140.—Bofill, An. Junta Cienc. Nat. Barcelo-
na (1918), p. 223.

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros), 2 exemplars.

Arca (Barbatia) barbata Linné

Arca barbata Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1141.—Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 133.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 88.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 145.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Arca (Fossularca) lactea Linné

Arca lactea Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1141.—Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 133.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 88.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 146.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Pectunculus (Axinaea) glycimeris (Linné)

Arca glycimeris Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1143.
Pectunculus glycimeris Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 91.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 542.

EIVISSA (Carus, Hidalgo).

Pectunculus (Axinaea) pilosus (Linné)

Arca pilosa Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1143.
Pectunculus pilosus Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 133; Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 542.

EIVISSA (Hidalgo).

Pectunculus (Axinaea) bimaculatus (Poli)

Arca bimaculata Poli, Test. utr. Sic., II (1795), p. 143, lám. 25, figs. 17, 18.
Pectunculus bimaculatus Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 91.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 540

EIVISSA (Carus, Hidalgo).

Venericardia (Actinobolus) antiquata (Linné)

Chama antiquata Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1138.

Cardita sulcata Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 140.

Venericardia sulcata Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 99.—
Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 729.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Cardita calyculata (Linné)

Chama calyculata Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1138.

Cardita calyculata Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 140.

—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 100.—Hidalgo, Faun.
mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 192.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Cardita (Glans) trapezia (Linné)

Chama trapezia Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1138.

Cardita trapezia Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 140.—

Carus, Prodr. Faun. Medit., II (1889-1893), p. 99.—Hidalgo, Faun. mal.
Esp., Port., Bal. (1917), p. 168.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Kellyia (Bornia) sebetia (Costa)

Cyclas sebetia Costa, Cat. sist. (1829), lám. 2, fig. 6.

Bornia corbuloides Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 144.

—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 105.—Hidalgo, Faun.
mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 168.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Cardium tuberculatum Linné

Syst. nat., ed. X (1758), p. 673.—Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-
1890), p. 150.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 112.—Hi-

dalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 206.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Cardium (*Parvicardium*) *exiguum* Gmelin

Cardium exiguum Gmelin in Linné, Syst. nat., ed. XIII (1790), p. 3255.—Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 151.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 114.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Cardium (*Cerastoderma*) *edule* Linné

Cardium edule Linné, Syst. nat. ed. XII (1767), p. 1124.—Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (170-1890), p. 151.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 112.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 199.

C. (Cerastoderma) edule var. *umbonata* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 221.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros) 3 exemplars de la var. *umbonata* Wood (Crag. Moll., lám. 14, fig. 26).

Es remarcable la presència d'aquesta forma en Formentera, doncs, fins ara, no havia sigut trobada més que al Sud de Sfax, costa de Túnez, per F. Neville. Cal fer constar que aquesta forma es troba fòssil en el crag d'Anglaterra.

Meretrix (*Callista*) *chione* (Linné)

Venus chione Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 686.

Cytheraea chione Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 153; *Cytheraea* (1870), p. 4, lám. 7, fig. 5.—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 118.

Callista chione Hidalgo, Faun. Mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 186.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Gouldia minima (Montagu)

- Venus minima* Montagu, Test. Brit. (1803), p. 181, lám. 3, fig. 3.
Cytheraea minima Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 154;
Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 243.

EIVISSA (Hidalgo).

Dosinia lupinus (Linné)

- Venus lupinus* Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 689.
Dosinia lupinus Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 120.
D. lincta Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 153, Desinio
(1870), p. 5, lám. 21, fig. 3; Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 297.

EIVISSA (Carus, Hidalgo).

FORMENTERA (Carus, Hidalgo).

Venus (Chamelaea) gallina Linné

- Venus gallina* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 130. — Hidalgo, Mol. mar.
Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 155. — Carus, Prodr. Faun. medit., II
(1889-1893), p. 123. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 735.
— Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 221.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Venus (Ventricola) casina Linné

- Venus casina* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1130. — Hidalgo, Mol. mar.
Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 155. — Carus, Prodr. Faun. medit., II
(1889-1893), p. 121. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917),
p. 733.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Venus (Glaucinella) fasciata (Da Costa)

- Pectunculus fasciatus* Da Costa, Brit. Conch. (1778), p. 188, lám. 13, fig. 3.
Venus fasciata Hidalgo, Mol. mar. Esp. Port., Bal. (1870-1890), p. 155.—
 Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 122.—Hidalgo, Faun. mal.
 Esp., Port., Bal. (1917), p. 734.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Tapes (Pullastra) aureus (Gmelin)

- Venus aurea* Gmelin in Linné, Syst. nat., ed. XIII (1790), p. 3288.
Tapes (Amygdala) aureus, var. *pulchella* Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barce-
 lona 1918), p. 221.
T. laetus Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 23.
T. floridus Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 157; Faun.
 mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 666.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar de la
 var. *pulchella* Lamarck.

Tapes (Amygdala) decussatus (Linné)

- Venus decussata* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1135.
Tapes decussatus Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 156.
 —Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 125.—Hidalgo, Faun.
 mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 665.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Venerupis irus (Linné)

- Donax irus* Linné, Syst. nat., ed. XII (1767), p. 1128.
Venerupis irus Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 159.
 —Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 126.—Hidalgo, Faun.
 mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 730.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Petricola lithophaga (Retzius)

Venus lithophaga Retzius, Mém. Ac. Roy. Turin, III (1787), p. 11-14, figs. 1, 2.

Petricola lithophaga Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 160. — Carus, Prodr. medit., II (1889-1893), p. 129. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1817), p. 545.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Donax venustus Poli

Test. utr. Sic. II (1795), p. 77, lám. 19, figs. 23, 24. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 293.

FORMENTERA (Hidalgo).

Donax semistriatus Poli

Test. utr. Sic. II (1795), p. 79, lám. 19, fig. 7. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 161. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 133. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 292.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Mactra corallina (Linné)

Cardium corallinum Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 680.

Mactra stultorum Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 170; Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 411.

EIVISSA (Carus, Hidalgo).

Mactra glauca Born

Index Rerum Nat. Mus. Caes. Vindob. (1778), p. 40.

Mactra helvacea Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 142. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 409.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Corbula gibba (Olivi)

Tellina gibba Olivi, Zool. Adr. (1792), p. 101.

Corbula gibba Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 175.—
Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1890), p. 145.—Hidalgo, Faun. mal.
Esp., Port., Bal. (1917), p. 260.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Loripes lacteus (Linné)

Tellina lactea Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 676.

Loripes lacteus Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 398.

Lucina leucoma Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 146.
—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 154.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Jagonia reticulata (Poli)

Tellina reticulata Poli, Test. utr. Sic. II (1795), p. 48. lám. 20, fig. 14.

Lucina reticulata Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 147.

—Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 153.—Hidalgo, Faun.
mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 401.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Tellina (Moerella) donacina Linné

Tellina donacina Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 676.—Hidalgo, Mol.
mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 164.—Carus, Prodr. Faun. medit., II

(1889-1893), p. 156.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 677.

FORMENTERA (Hidalgo, Carus).

Tellina (Tellinula) incarnata Linné

Tellina incarnata Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 675.—Hidalgo, Mol.
mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 164.—Carus, Prodr. Faun. medit., II

(1889-1893), p. 159.—Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 679.

EIVISSA (Hidalgo Carus).

Tellina (Peronaea) nitida Poli

Tellina nitida Poli, Test. utr. Sic. II (1795), p. 36, lám. 15, fig. 2, 4. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 164. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 157. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 679.

EIVISSA (Hidalgo, Carus).

Tellina (Peronaea) planata Linné

Tellina planata Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 675. — Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 164. — Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 158. — Hidalgo, Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 680.

Eivissa (Hidalgo, Carus).

Gastrana fragilis (Linné)

Tellina fragilis Linné, Syst. nat., ed. X (1758), p. 674.
Gastrana fragilis Bofill, An. Junta Ciènc. Nat. Barcelona (1918), p. 220.
Fragilia fragilis Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 165;
Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 324.
Capsa fragilis Carus, Prodr. Faun. medit., II (1889-1893), p. 161.

Eivissa (Hidalgo, Carus).

FORMENTERA: La Sabina (Bofill); (E. Gros), 1 exemplar.

Scrobicularia cottardi (Payraudeau)

Lutraria cottardi Payraudeau, Moll. de Corse (1826), p. 78, lám. I, fig. 1.
Scrobicularia cottardi Hidalgo, Mol. mar. Esp., Port., Bal. (1870-1890), p. 167; Faun. mal. Esp., Port., Bal. (1917), p. 632.

EIVISSA (Hidalgo).

FAUNULES DE LES LOCALITATS

S'exclouen els Moluscos marins per ésser el seu *habitat* menys limitat.

EIVISSA I ILLES ADJACENTS (Tagomago, Bledes, na Bosch, Cuni-llera).

Hyalinia (Vitrea) crystallina Müll.—Santa Agnès.

Leucochroa candidissima Drap.—Pujols de Plà.

Helix (Xerophila) variabilis Drap.—Encontorns de la capital.

H. (Xerophila) lauta Lowe.—Santa Agnès, Sant Antoni, Santa Eulàlia, Sant Joan, Cala Jundal, Sant Josep, illa Tagomago.

H. (Xerophila) cespitum Drap.—Eivissa.

H. (Candidula) striata submeridionalis Bgt.—Santa Agnès, Cala Jundal.

H. (Candidula) murcica Guir.—Sant Joan.

H. (Candidula) caroli D. et H.—Encontorns de la capital, Santa Agnès, Santa Eulàlia, Sant Joan.

H. (Candidula) caroli scopulicola B. et A.-a.—Illes Bledes, illa Plana; na Bosch, Santa Agnès.

H. (Candidula) ebusitana Hid.—Cala Jundal, Sant Carles, Santa Eulàlia, Sant Joan, Buscastell, Tagomago.

? *H. (Candidula ?) cisternasi* Hid.—Santa Eulàlia, illa Grossa.

H. (Jacosta) pollenzensis Hid.—Sant Carles.

H. (Trochula) pyramidata Drap.

H. (Trochula) conica Drap.—Encontorns de la capital, Santa Eulàlia, Santa Agnès.

H. (Trochula) elegans Drap.—Encontorns de la capital, Santa Agnès, Sant Antoni, Santa Eulàlia, Cala Jundal, Sant Joan, carretera de Sant Josep.

H. (Cochlicella) conoidea Drap.—Encontorns de la capital, platja de la canal de les Salines, Sant Antoni, Santa Eulàlia, cala Mullins, Santa Agnès.

Helix (Cochlicella) barbara L.—Encontorns de la capital, Santa Agnès, Sant Antoni, carretera de Sant Josep, cala Jundal, platja d'En Bossa.

H. (Cochlicella) acuta Müll.

H. (Caracollina) lenticula Fér.—Encontorns de la capital, Santa Eulàlia.

H. (Pseudotachea) splendida Drap.

H. (Cryptomphalus) aspersa Müll.—Encontorns de la capital, Santa Eulàlia, Santa Agnès, Eubarca.

H. (Archelix) punctata Müll.—Encontorns de la capital, cala Jundal, Santa Agnès, Santa Eulàlia, Eubarca, Cunillera.

H. (Archelix) lactea Müll.

H. (Archelix?) pythiusensis B. et A.-a.—Bledes, illa Plana, Santa Agnès.

H. (Eobania) vermiculata Müll.—Encontorns de la capital, Sant Antoni, Sant Carles, Sant Joan, Santa Agnès, Santa Eulàlia, cala Jundal, Pujols de Plà, Cunillera.

H. (Macularia) companyonii Al.—Santa Agnès.

H. (Macularia) companyonii minoricensis Mitt.—Santa Agnès, na Bosch.

H. (Euparypha) pisana Müll.—Encontorns de la capital, cala Jundal, cala Llonga, cala Mulins, Santa Agnès, Sant Antoni, Santa Eulàlia, platja d'En Bossa, platja de la canal de les Salines, carretera de Sant Josep, Puig dels Mulins.

Pupa (Granopupa) granum Drap.

Clausilia (Papillifera) bidens L.—Encontorns de la capital.

Rumina decollata L.—Encontorns de la capital, Santa Agnès, Santa Eulàlia, Sant Joan.

Ferussacia folliculus Gron.—Santa Eulàlia, Santa Agnès.

Succinea putris L.

Lymnaea (Galba) truncatula Müll.—Sant Joan, font de's Murtra.

Physa (Physa) acuta Drap.—Encontorns de la capital.

Planorbis (Paraspira) spirorbis L.—Encontorns de la capital.

Alexia myosotis Drap.

Melanopsis maroccana etrusca Villa.—Encontorns de la capital, Santa Eulàlia: font de l'Argamassa, Sant Joan: font del Canaret, naixement de Buscastell.

Bythinia (Elona) leachii Shepp.—Encontorns de la capital, Santa Eulàlia.

FORMENTERA I ILLES ADJACENTS.

Helix (Xerophila) lauta Lowe.—La Mola.

H. (Candidula) striata submeridionalis Bgt.

H. (Candidula) caroli D. et H.—Camí de Sant Francesc, la Mola, Cap Berberia.

H. (Candidula) ebusitana Hid.—Camí de Sant Francesc, Cap Berberia, La Mola, Espardell.

H. (Trochula) conica Drap.—Cap Berberia, La Mola, La Sabina.

H. (Cochlicella) conoidea Drap.—Cap Berberia, La Mola.

H. (Cochlicella) barbara L.—Cap Berberia, La Mola.

H. (Caracollina) lenticula Fér.—Cap Berberia.

H. (Archelix) punctata Müll.—Camí de Sant Francesc, Cap Berberia, La Mola.

H. (Macularia) companyonii minoricensis Mitt.—Cap Berberia, La Mola.

H. (Euparypha) pisana Müll.—Cap Berberia.

Pupa (Granopupa) granum Drap.—La Sabina.

Rumina decollata L.—Camí de Sant Francesc, Cap Berberia, La Mola.

Ferussacia folliculus Gron.—Cap Berberia.

CONCLUSIONS

Les Pitiuses, amb tot i llur petita extensió, ofereixen en llur fauna malacològica, com totes les illes, un cert nombre de formes peculiars. Són aquestes:

Helix (Candidula) caroli D. et H.

H. (Candidula) caroli scopulicola B. et A-a.

H. (Candidula) ebusitana Hid.

H. (Archelix?) pythiusensis B. et A-a.

Malgrat en formar part de l'arxipèlag balear, hom troba en la fauna eivissenca, ultra les formes endèmiques ja esmentades, algunes altres que no viuen a Mallorca ni a Menorca, que són:

Leucochroa candidissima Drap.

Helix (Candidula) murcica Guir.

Melanopsis maroccana etrusca Villa; i en canvi, falten:

Leucochroa cariosula Mich,

quasi totes les formes de *Helix* de la secció *Jacosta*, tan característiques de la fauna balear, doncs sols s'ha trobat *Helix pollenzensis* Hid.; del grup *Murella* falta *H. muralis mahonensis* Mitt.; del grup *Macularia* no s'hi troben *H. balearica* Zgl., i *H. graellsiana* Pfr.; del *Zenobia*, *H. lanuginosa* Boiss.; del *Turricula*, *H. majoricensis* Dohrn i *H. newka* Dohrn. Fins ara no s'ha trobat tampoc la característica *Tudora ferruginea* Lamk ni cap altre ciclostomid.

En canvi, es remarcable que, al igual que en les demés Balears no visca a Eivissa cap *Helix* de la secció *Tachea*, (*H. nemoralis* L.).

Els Moluscos terrestres i fluviàtils que, formant part de la fauna eivissenca i, no essent endèmics, no es troben a les altres Balears, *Leucochroa candidissima* Drap., *Helix murcica* Guir. i el gènere *Melanopsis*, existeixen, en canvi, en el litoral ibèric més pròxim a les Pitiuses (Vegi's la Introducció a aquest treball). Això fa que la fau-

na eivissenca tingui un caràcter més peninsular que la de les demás Balears.

Essent més fàcil la dispersió dels Moluscos marins, no té res d'estrany la presència a les Pitiuses, de formes del litoral africà, sobre tot del *Cardium edule umbonatum* Wood, que, pel demás, forma part de la fauna pòntica.

1

2

3

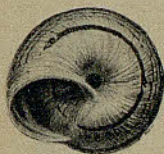
7

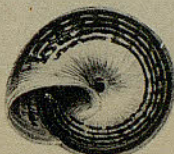
8

9

4

5

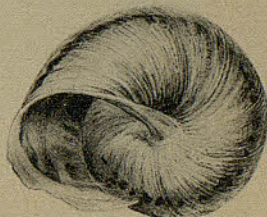
6

10

11

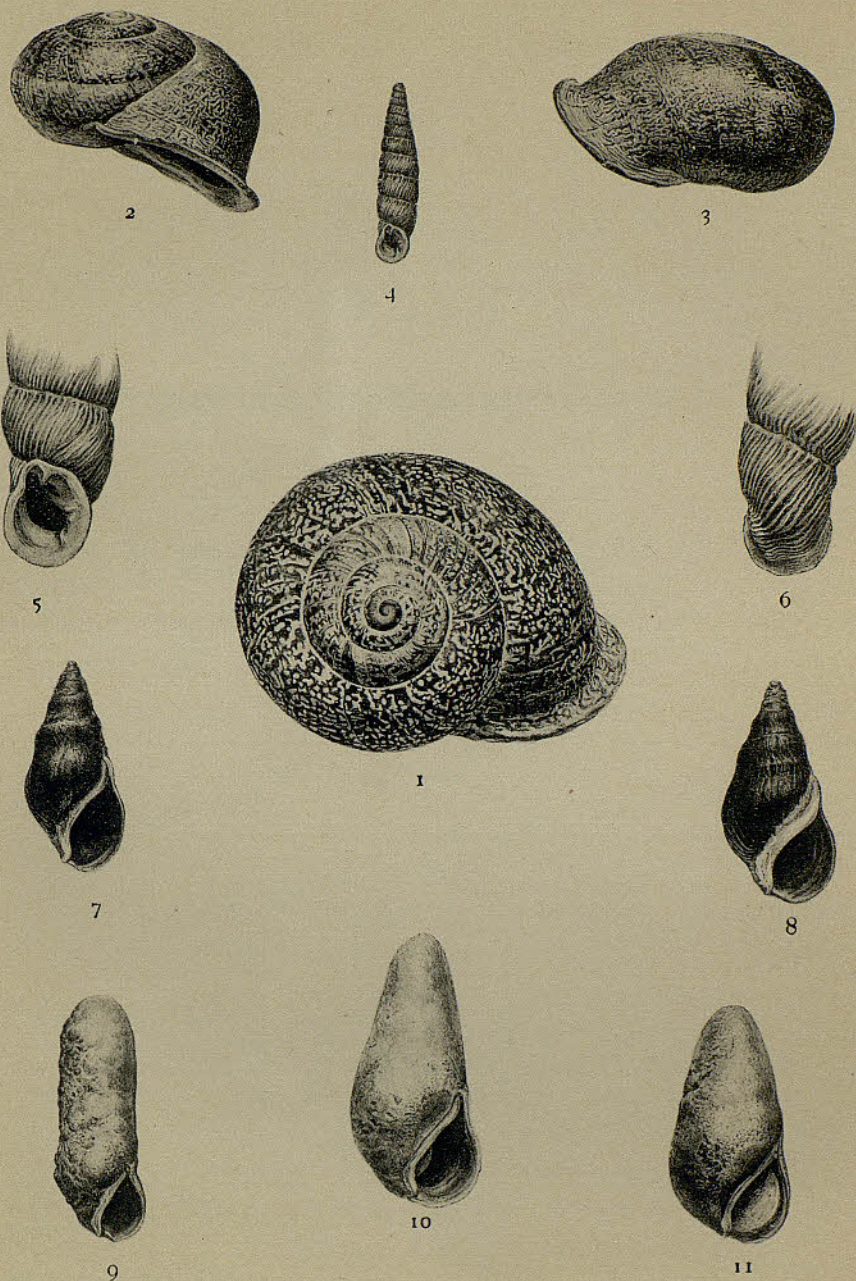

12

I. de Sagarra del.

Missé Tht.

- 1-6. *Helix (Candidula) caroli scopulicola* B. et A-a. $\times 1,2$.
7-9. *Helix (Candidula) caroli* D. et H. $\times 1,2$.
10-12. *Helix (Archelix) pythiusensis* B. et A-a. $\times 1,2$.

l. de Sagarra del.

Missé Tht.

1. *Helix (Archelix) punctatissima* $\times 1,77$.
- 2-3. *Helix (Eobania) vermiculata sarcostomopsis* B. et A-a. $\times 1,77$.
4. *Clausilia (Papillifera) bidens* L., *expansilabris* B. et A-a. $\times 1,52$.
- 5-6. *Clausilia (Papillifera) bidens* L., *expansilabris* B. et A-a. $\times 4,2$.
- 7-11. *Melanopsis maroccana etrusca* Villa $\times 1,25$.

INDEX

DELS GÈNERES I LES ESPÈCIES ESMENTATS EN EL TEXT

<i>aciculatus</i> Lk., <i>Murex</i> . . . 12, 35 <i>aciculatus</i> Lk., <i>Murex</i> (<i>Corallinia</i>) . . . . . 35 <i>acuta</i> Drap., <i>Physa</i> (<i>Physa</i>). 11, 33, 62 <i>acuta</i> Müll., <i>Helix</i> . . . . . 25 <i>acuta</i> Müll., <i>Helix</i> (<i>Cochlicella</i>) . . . . . 25, 60 <i>acutus</i> Müll., <i>Bulimus</i> . . . 10, 25 <i>adansonij</i> Phil., <i>Trochus</i> . . . 48 <i>adansonii</i> Payr., <i>Trochus</i> (<i>Gibbula</i>) . . . . . 48 <i>adansonii</i> Payr., <i>Gibbula</i> . . . 14, 48 <i>alderi</i> Forbes, <i>Natica</i> (<i>Naticina</i>) . . . . . 13, 41 <i>Alexia</i> . . . . . 33 <i>alonensis</i> Fér., <i>Helix</i> . . . . 28 <i>antiquata</i> L., <i>Chama</i> . . . . . 53 <i>antiquata</i> L., <i>Venericardia</i> (<i>Actinobolus</i>) . . . . . 53 <i>Arca</i> . . . . . 51 <i>ardens</i> von Sal., <i>Gibbula</i> . . . 14, 48 <i>ardens</i> von Sal., <i>Trochus</i> . . . 48 <i>ardens</i> von Sal., <i>Trochus</i> (<i>Gibbula</i>) . . . . . 48 <i>articulata</i> Lk., <i>Monodonta</i> . . . 14, 49 <i>articulatus</i> Lk., <i>Trochus</i> (<i>Trochocochlea</i>) . . . . . 49 <i>aspersa</i>, <i>Helix</i> . . . . . 10 <i>aspersa</i> Müll., <i>Helix</i> . . . . . 10, 26 <i>aspersa</i> Müll., <i>Helix</i> (<i>Cryptomphalus</i>) . . . . . 10, 26, 61 <i>atlanticus</i> Forst., <i>Glaucus</i> . . . 12, 34 <i>aurea</i> Gml., <i>Venus</i> . . . . . 53 <i>aureus</i> Gml., <i>Tapes</i> (<i>Pullastra</i>). 56	<i>aureus</i>, var. <i>pulchella</i> Lk., <i>Tapes</i> (<i>Amygdala</i>) . . . . . 16, 56 <i>auriscalpium</i> L., <i>Rissoa</i> . . . 13, 45 <i>auriscalpium</i> L., <i>Rissoa</i> (<i>Zipora</i>) . . . . . 45 <i>auriscalpium</i> L., <i>Turbo</i> . . . . 45 <i>balearica</i> Zgl., <i>Helix</i> . . . . . 63 <i>barbara</i> L., <i>Helix</i> . . . . . 25 <i>barbara</i> L., <i>Helix</i> (<i>Cochlicella</i>) . . . . . 10, 25, 61, 62 <i>barbata</i> L., <i>Arca</i> . . . . . 15, 52 <i>barbata</i> L., <i>Arca</i> (<i>Barbatia</i>) . . . 52 <i>barbata</i> L., <i>Modiola</i> . . . . . 15, 52 <i>barbata</i> Lk., <i>Modiola</i> . . . . . 15 <i>barbatus</i> L., <i>Mytilus</i> . . . . . 51 <i>bidens</i> L., <i>Clausilia</i> (<i>Papillifera</i>) . . . . . 31, 61 <i>bidens</i> L., <i>Turbo</i> . . . . . 31 <i>bidens</i>, var. <i>virgata</i> Crist. & Jan. <i>Clausilia</i> . . . . . 11, 32 <i>bimaculata</i> Poli, <i>Arca</i> . . . . . 52 <i>bimaculatus</i> Poli, <i>Pectunculus</i>. 15, 52 <i>bimaculatus</i> Poli, <i>Pectunculus</i> (<i>Axinaea</i>) . . . . . 52 <i>bimaculatus</i> Weink., <i>Pectunculus</i>. 15 <i>Bittium</i> . . . . . 42 <i>blainvillei</i> Payr., <i>Murex</i> . . . . 34 <i>blainvillei</i> Payr., <i>Murex</i> (<i>Muricopsis</i>) . . . . . 34 <i>blainvillei</i> Payr., <i>Murex</i> (<i>Ocinebra</i>) . . . . . 12, 34 <i>Bythinia</i> 44

- caerulea L., Patella 14, 50
 calyculata L., Cardita 15, 53
 calyculata L., Chama 53
 calyculata Poli, Cardita 15
 Calyptraea 49
 companyonii Al., Helix 11, 29
 campesina, Helix 28
 Cancellaria 35
 candida, Helix 9, 17
 candidissima Drap., Helix 9, 17
 candidissima Drap., Leucochroa 9, 17, 60, 63
 Cardita 53
 Cardium 53
 cariosula Mich., Leucochroa 63
 caroli D. & H., Helix 10, 20
 caroli D. & H., Helix (Candidula) (lãm. 1, figs. 7-9) 10, 20, 62, 63
 caroli D. & H., var., Helix (Candidula) 10, 20
 caroli scopulicola Bof. & A.-a., Helix (Candidula) (lãm. 1, figures 1-6) 20, 60, 63
 carpiensis Bgt. & Let., Helix (Euparypha) pisana 31
 casina L., Venus 16, 55
 casina L., Venus (Ventricola) 55
 Cerithium 41
 cespitum, Helix 19
 cespitum Drap., Helix 9, 19
 cespitum Drap., Helix (Heli-cella) 9, 18
 cespitum Drap., Helix (Xerophila) 19, 60
 cimex L., Alvania 14, 45
 cimex L., Rissoa (Alvania) 45
 cimex L., Turbo 45
 cisternasi Hid., Helix 10, 22
 cisternasi Hid., Helix (Candidula?) 22, 60
 Clanculus 49
 Clathurella 38
 Clausilia 31
 Clausilia sp. 11, 31
 Columbella 37
 companyonii Al., Helix 11, 29
 companyonii Al., Helix (Macularia) 29, 61
 companyonii Al., var. major, Helix (Macularia) 11, 29
 companyonii minoricensis Mitre. Helix (Macularia) 30, 61, 62
 conica Drap., Helix 23
 conica Drap., Helix (Trochula) 10, 23, 60, 62
 conoidea Drap., Helix 24
 conoidea Drap., Helix (Cochlicella) 10, 24, 60
 conulus L., Calliostoma 14, 47
 conulus L., Trochus 46
 conulus L., Trochus (Zizyphinus) 47
 Conus 37
 corallina L., Mactra 57
 corallinum L., Cardium 57
 Corbula 58
 corbuloides Phil., Bornia 15, 53
 cornea L., Euthria 12, 36
 corneus L., Murex 36
 cornicula L., Mitra 12, 39
 cornicula L., Voluta 39
 costulata Ren., Nassa (Telasco) 12, 36
 costulata cuvierii Payr., Nassa (Telasco) 36
 costulatum Ren., Buccinum 36
 cottardi Payr., Lutraria 59
 cottardi Payr., Scrobicularia 17, 59
 cruciatus L., Clanculus 14, 49
 cruciatus L., Clanculus (Clanculopsis) 49
 cruciatus L., Trochus 49
 crystallina Müll., Helix 17
 crystallina Müll., Hyalinia (Vitreata) 17, 60
 cuvierii Payr., Buccinum 36
 cuvieri Payr., Nassa 12, 36
 Cypraea 40
 chinensis Desh., Calyptraea 14
 chinensis L., Calyptraea 14, 49
 chinensis L., Patella 49
 chinensis L., Trochita 14, 49
 chione L., Callista 16, 54
 chione L., Cytherea 15, 54
 chione L., Meretrix (Callista) 54
 chione L., Venus 54
 chione Lk., Cytherea 16
 Chiton 50
 Chiton sp. 14, 50

decollata L., Helix	32	expansilabris, Clausilia (Papillifera) bidens., (lâm. 2, figs. 4-6)	32
decollata L., Rumina. II, 32, 61, 62			
decollatus L., Bulimus.	II, 32	fasciata Da Costa, Venus.	16
decorata Phil., Rissoa.	13, 44	fasciata Da Costa, Venus (Glau- cinella)	56
decussata L., Venus	56	fasciata Don., Venus.	16, 56
decussatus Forb. & Hanl., Tapes.	16	fasciatus Da Costa, Pectunculus.	56
decussatus L., Tapes.	16, 56	Fasciolaria	36
decussatus L., Tapes (Amygdala).	56	ferruginea Lk., Tudora.	63
divaricata L., Gibbula	14, 48	Ferussacia	32
divaricatus L., Trochus	48	floridus Lk., Tapes.	16, 56
divaricatus L., Trochus (Gibbula)	48	folliculus Gron., Ferussacia	II, 32, 61, 62
donacina L., Tellina	16, 58	folliculus Gron., Helix	32
donacina L., Tellina (Moerella).	58	fragaroides Lk., Monodonta	14, 48
donavania Risso, Cyclope	37	fragilis L., Fragilia	17, 59
Donax	57	fragilis L., Gastrana	17, 59
donovani Risso, Neritula.	12, 37	fragilis L., Tellina.	59
Donovania	38	fragilis Mörch, Capsa	17, 59
d'orbignyï Payr., Buccinum	35	Fusus	35
d'orbignyï Payr., Pisania.	35		
Dosinia	55	gaederopus L., Spondylus.	15, 50
dufourrei, Melanopsis	13, 42	gallina L., Venus	16, 55
dufourrei, var. etrusca Brot, Melanopsis	42	gallina L., Venus (Chamelaea).	55
dufourri, Melanopsis	43	Gastrana	59
		gibba Jeffr., Corbula.	16
ebenus Lk., Mitra.	12, 38	gibba Olivi, Corbula	16, 58
ebusitana Hid., Helix	10, 21	gibba Olivi, Tellina	58
ebusitana Hid., Helix (Candidula)	10, 21, 60, 63	glauca Born, Mactra	57
ebusitana Hid., var., Helix (Candidula)	10, 21	Glaucus	34
edule L., Cardium.	15, 54	glycimeris Forb. & Hanl., Pectunculus	15
edule L., Cardium (Cerastoderma)	54	glycimeris L., Arca.	52
edule, var. umbonata Wood, Cardium (Cerastoderma)	15, 54, 64	glycimeris L., Pectunculus.	15, 52
elegans Drap., Helix	23	glycimeris L., Pectunculus (Axi-naea)	52
elegans Drap., Helix (Trochula).	23, 60	Gouldia	55
etrusca Villa, Melanopsis	13, 42, 43	graellsiana Pfr., Helix	63
Euthria	36	granum Drap., Pupa.	II, 31
exasperatum Penn., Calliostoma.	14, 47	granum Drap., Pupa (Granopupa)	II, 31, 61, 62
exasperatus Penn., Trochus	47	haemastoma L., Buccinum	37
exasperatus Penn., Trochus (Zi- zyphinus)	47	haemastoma L., Purpura (Stramonita)	37
exiguum Gml., Cardium.	15, 54	haemastoma Lk., Purpura.	12, 37
exiguum Gml., Cardium (Parvicardium)	54	Helix	17, 63
exilis Gml., Marginella.	13, 40	helvacea Chemn., Mactra	16, 57
		hexapterigius, Glaucus	12, 34

hispanica, var. pyrenaica Rossm., Helix	29	lignarius L., Murex.	36
Hyalinia	17	lima L., Ostrea	50
incarnata L., Tellina.	16, 58	lima L., Radula.	50
incarnata L., Tellina (Tellinula).	58	lincta Pult., Dosinia	16
irus L., Donax.	56	linearis Mtg., Clathurella	12, 38
irus L., Venerupis.	16, 56	linearis Mtg., Murex.	37
irus Lk., Venerupis	16	lineata Risso, Alvania.	14, 45
Jacosta	63	lineata Risso, Rissoa (Alvania)	45
jadertinum Brus., Bittium.	13, 43	Lithodomus	51
Jagonia	58	lithophaga Phil., Petricola.	16
jussieui Payr., Clanculus	14, 19	lithophaga Retz., Petricola.	16, 57
jussieui Payr., Clanculus (Clanculopsis).	49	lithophaga Retz., Venus.	57
jussieui Payr., Monodonta.	49	lithophagus L., Lithodomus.	15, 51
jussieui, var. roseo-carnea Mts., Clanculus	14, 49	lithopagus L., Mytilus.	51
Kellyia	53	lithophagus Payr., Lithodomus.	15
lactea L., Arca.	15, 52	Littorina	43
lactea L., Arca (Fossularca).	52	Loripes	58
lactea, Helix.	11	lupinus L., Dosinia.	55
lactea L., Tellina.	58	lupinus L., Venus.	55
lactea Müll., Helix	11	lupinus Roem., Dosinia	16
lactea Müll., Helix (Archelix).	27, 61	lurida L., Cypraea.	13, 40
lactea, var. punctata, Helix	11, 27	Lymnaea	33
lacteus L., Loripes.	16, 58	Mactra	57
laetus Weink., Tapes.	16, 56	Macularia	63
lanuginosa Boiss., Helix.	63	maculosa Lk., Pisania.	12, 35
lauta Lowe, Helix.	18	maculosum Lk., Buccinum.	35
lauta Lowe, Helix (Xerophila).	9, 18, 60, 62	majoricensis Dohrn, Helix.	63
lauta var. depressa, Helix.	19	Marginella	39
lauta, var. depressa, Helix (Xerophila).	9, 18	maroccana Bgt., Melanopsis.	13, 42, 43
leachii Shepp., Bythinia (Elona).	44, 62	maroccana Chemn., forma, Melanopsis	13, 42
leachii Shepp., Turbo.	44	maroccana etrusca Villa, Melanopsis, (lám. 2, figs. 7-11).	42, 62, 63
leachi Shepp., Bythinia	14, 44	mediterraneus Brug., Conus	12, 37
lenticula Fer., Helix	10, 25	mediterraneus Brug., Conus (Chelyconus)	12, 37, 38
lenticula Fér., Helix (Caracollina).	10, 25, 61, 62	mediterraneus Hwass, Conus	12
Leucochroa	17	Melanopsis.	42, 43
leucoma Turt., Lucina.	16, 58	Meretrix	54
lignaria L., Fasciolaria	12, 36	miliaria L., Marginella	13, 39
		miliaria L., Marginella (Gibberula	13, 39
		miliaria L., Voluta.	39
		minima Mtg., Circe	16
		minima Mtg., Cytherea	16, 55
		minima Mtg., Donovania	38
		minima Mtg., Gouldia	55
		minima Mtg., Lachesis	12, 38
		minima Mtg., Venus	55
		minimum Mtg., Buccinum.	38

- minoricensis Mitre, Helix . . . 30
 minoricensis Mitre, Helix (Macularia) . . . 11, 30
 minoricensis Mitre, var. Hid., Helix . . . 11, 30
 minoricensis Mitre, var., Helix (Macularia). . . 11, 30
 Mitra . . . 30
 Mitrolumna . . . 30
 Modiola . . . 51
 monodonta Biv., Loxostoma . . 45
 monodonta Biv., Rissoa . . . 13, 45
 monodonta Biv., Rissoa (Schwartzia). . . 45
 muralis mahonensis Mitre, Helix . . . 63
 murcica Guir., Helix . . . 19
 murcica Guir., Helix (Candidula). . . 19, 60, 63
 Murella . . . 63
 Murex . . . 34
 mutabile L., Buccinum . . . 36
 mutabilis L., Nassa . . . 12, 36
 myosotis Drap., Alexia . . . 11, 33, 62
 myosotis Drap., Auricula . . . 33

 Nassa . . . 36
 Natica . . . 41
 nemoralis L., Helix . . . 63
 neritoides L., Littorina . . . 13
 neritoides L., Littorina (Melaraphe). . . 13, 43
 neritoides L., Turbo . . . 43
 neritoides Phil., Littorina . . 13, 43
 Neritula . . . 37
 newka Dohrn, Helix . . . 63
 nitida Poli, Tellina . . . 16, 59
 nitida Poli, Tellina (Peronaea) . 59
 noae L., Arca . . . 15, 51
 nobilis L., Pinna . . . 15, 51

 olivoidea Cantr., Mitra . . . 39
 olivoidea Cantr., Mitrolumna . . 39
 olivoidea var. granulosa Mts., Mitrolumna . . . 13, 39
 orbigny Payr., Pollia . . . 12, 35
 Patella . . . 50
 Pecten . . . 51
 Pectunculus . . . 52
 Petricola . . . 57
 Phasianella . . . 46

 Physa . . . 33
 Physa sp . . . 11, 33
 pilosa L., Arca . . . 52
 pilosus L., Pectunculus . . . 15, 52
 pilosus L., Pectunculus (Axinaea). 52
 Pinna . . . 51
 pisana, Helix . . . 11
 pisana Müll., Helix . . . 11, 30
 pisana Müll., Helix (Euparypha) . . . 11, 30, 61, 62
 Pisania . . . 35
 planata L., Tellina . . . 16, 59
 planata L., Tellina (Peronea). . 39
 Planorbis . . . 33
 plicata, Patella . . . 14, 50
 pollenzensis Hid., Helix. . . 22
 pollenzensis Hid., Helix (Jacostata). . . 22, 60, 63
 pulex Gray, Cypraea . . . 13
 pulex Gray, Trivia . . . 13, 40
 pulex Sol., Cypraea . . . 40
 pulex Sol., Cypraea (Trivia). . 40
 pullus L., Phasianella . . . 14, 46
 pullus L., Phasianella (Tricolia). 46
 pullus L., Turbo . . . 46
 punctata Müll., Helix. . . 10, 26
 punctata Müll., Helix (Archelix) . . . 11, 26, 27, 61, 62
 punctatissima, Helix (Archelix) punctata, (lám. 2, fig. 1). . . 27
 Pupa . . . 31
 Purpura . . . 37
 putris L., Helix . . . 33
 putris L., Succinea . . . 33, 61
 pyramidata Drap., Helix . . . 10, 23
 pyramidata Drap., Helix (Trochula). . . 23, 60
 pythiusensis Bof. & A.—a., Helix (Archelix?), (lám. 1, figures 10-12) . . . 27, 61

 Radula . . . 50
 reticulata Poli, Jagonia . . . 58
 reticulata Poli, Lucina . . . 16, 58
 reticulata Poli, Tellina . . . 58
 reticulata Ren., Clathurella. . 12, 38
 reticulata Weink., Lucina . . 16, 58
 reticulatum Da Costa, Bittium. 13, 42
 reticulatum, var. paludosa B. D. D., Bittium. . . 42

reticulatus Da Costa, Strombiformis	42	splendida Drap., Helix (Pseudotachea)	26, 61
reticulatus Ren., Murex	38	Spondylus	50
richardi Payr.	14, 48	spurca L., Cypraea	13, 40
richardi Payr., Monodonta	48	spurca L., Cypraea (Luponia)	40
richardi Payr., Trochus (Gibbula)	48	squamosa Lk., Lima	15, 50
Rissoa	44	striata submeridionalis Bgt., Helix (Candidula)	10, 19, 62
rosea Mts., Murex (Muricopsis) blainvillèi	34	striatum L., Calliostoma	14, 47
rugosum L., Astralium	14, 46	striatus L., Trochus	47
rugosus L., Turbo	46	striatus L., Trochus (Zizyphinus)	47
rugosus L., Turbo (Bolma)	46	stultorum L., Mactra	16, 57
Rumina	32	subcarinata, Helix (Candidula) striata submeridionalis	19
rupestre Risso, Cerithium	41	subcylindrica L., Helix	46
rupestre, var. attenuata B. D. M., Cerithium	13, 41	subcylindrica L., Truncatella	46
rupestre, var. minor B. D. D., Cerithium	13, 41	submeridionalis Bgt., Helix	10, 19
rupestre, var. plicata B. D. D., Cerithium	13, 41	submeridionalis Bgt., Helix (Candidula)	60
rustica L., Columbella	12, 37	Succinea	33
rustica L., var., Columbella	12, 37	sulcata Brug., Cardita	15, 53
rustica L., Voluta	37	sulcata Brug., Venericardia	15, 53
sarcostoma, Helix	28	sulcata Payr., Venericardia	15
sarcostomopsis, Helix (Eobania) vermiculata (lám. 2, figs. 2, 3)	28	syracusanus L., Fusus	12, 35
scripta L., Columbella (Mitrella)	37	syracusanus L., Fusus (Aptysis)	35
scripta L., Mitrella	12, 37	Tachea	63
scriptum L., Murex	37	Tapes	56
Scrobicularia	59	Tellina	58
sebetia Costa, Cyclas	53	tenuis Mich., Phasianella	14, 47
sebetia Costa, Kellyia (Bornia)	53	tenuis Mich., Phasianella (Tricolia)	47
secalina Phil., Marginella	14, 40	terrestris Chemn., Helix	10
secalina Phil., Marginella (Gibberula)	40	terrestris Chemn., Helix (Trochula)	10, 23
semistriatus Poli, Donax	16, 57	terrestris Chemn., var. hypozona, Helix (Trochula)	10, 24
similis Phil., Cancellaria	12	terrestris Chemn., var. subscalariformis, Helix (Trochula)	10, 23, 24
similis Sow., Cancellaria	12, 35	trapezia L., Cardita	15, 53
Smaragdia	46	trapezia L., Cardita (Glans)	53
solitaria Poir., Helix	10, 24	trapezia L., Chama	53
solitarius Poir., Bulimus	10, 24	trapezia Phil., Cardita	15
speciosa Mhldf., Phasianella	14, 46	tricolor Gml., Mitra	12, 39
speciosa Mhldf., Phasianella (Tricolia)	46	tricolor Gml., Mitra (Pusia)	13, 39
speciosus Mhldf., Turbo	46	tricolor Gml., Voluta	39
spirorbis L., Helix	33	Trochus	47
spirorbis L., Planorbis (Paraspira)	11, 33, 62	Truncatella	46
splendida Drap., Helix	10, 26	truncatula Drap., Truncatella	14, 46
		truncatula Müll., Lymaea (Galba)	11, 33, 61

truncatum Müll., Buccinum . . .	33	Venerupis	56
trunculus L., Murex	12, 34	ventricosa Desm., Rissoa . . .	13, 44
trunculus L., Murex (Chicoreus).	34	Venus	55
trunculus L., var. conglobata		venustus Poli, Donax	16, 57
Mcht., Murex (Phyllonotus).	12, 34	vermiculata Müll., Helix . . .	11, 28
tuberculatum L., Cardium . . .	15, 53	vermiculata Müll., Helix (Eobania).	11, 28, 61
turbinata Born, Monodonta . . .	14, 48	vermiculata Müll., var. castanea,	
turbinatus Born, Trochus	48	Helix (Eobania)	11, 28
turbinatus Born, Trochus (Trochocochelea).	48	vermiculata Müll., var. concolor	
Turbo	46	Crist. & Jan, Helix (Eobania).	11, 28
Turricula	63	vermiculata Müll., var. subfasciata	
		Req., Helix (Eobania)	11, 28
umbilicaris L., Gibbula	14, 47	violacea Desm., Alvania	13, 45
umbilicaris L., Trochus	47	violacea Desm., Rissoa	14, 45
umbilicaris L., Trochus (Gibbula).	47	violacea Desm., Rissoa (Persephone).	45
unicolor, Helix (Euparypha) pisana	31	virgata Jan, Clausilia (Papillifera).	11, 32
		viridis L., Nerita	46
varia L., Chlamys	15	viridis L., Neritina	14, 46
varia L., Ostrea	51	viridis L., Smaragdia	46
variabilis Drap., Helix	9, 17	vulgatum Brug., Cerithium . . .	13, 41
variabilis Drap., Helix (Xerophila).	17, 60	vulgatum var. hirta B. D. D., Cerithium	13, 41
variabilis Drap., var. depressa		vulgatum var. repanda Mts., Cerithium	13, 41
Helix (Xerophila)	9, 18	vulgatum var. tuberculata Phil., Cerithium	13, 41
variabilis Mhfd., Rissoa	13, 44	Zenobia	63
varius L., Pecten	15		
varius L., Pecten (Chlamys) . . .	50		
varius Lk., Pecten	15, 51		
Venericardia	53		